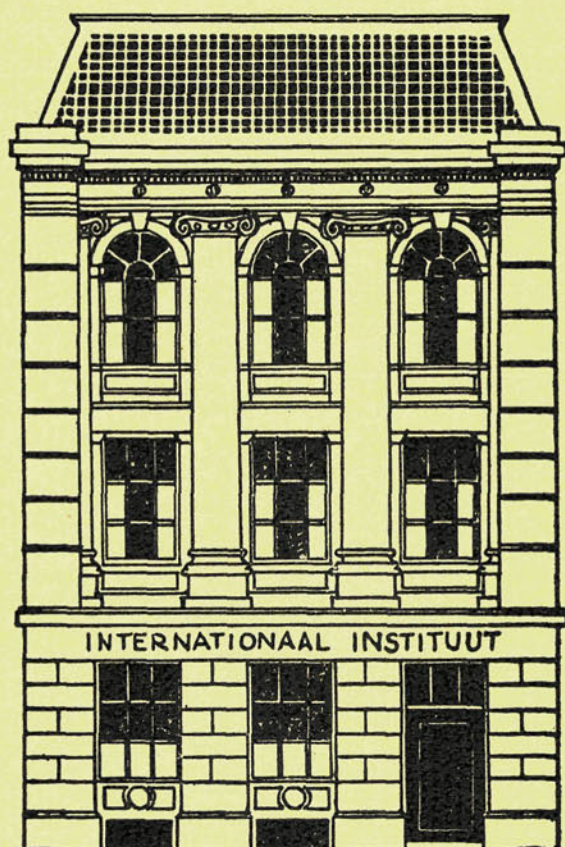
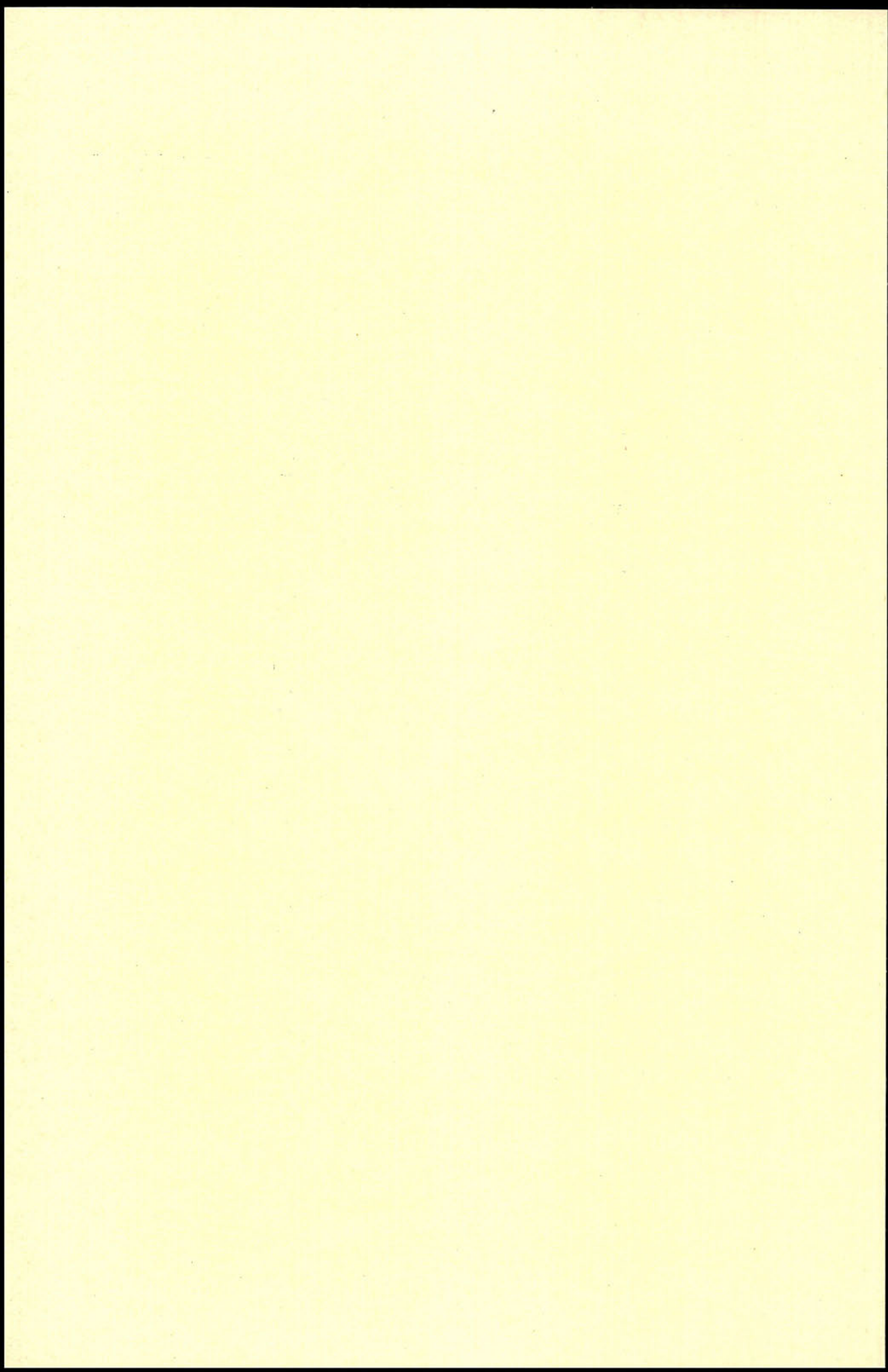

INTERNATIONAAL INSTITUUT
VOOR
SOCIALE GESCHIEDENIS

JAARVERSLAG 1958

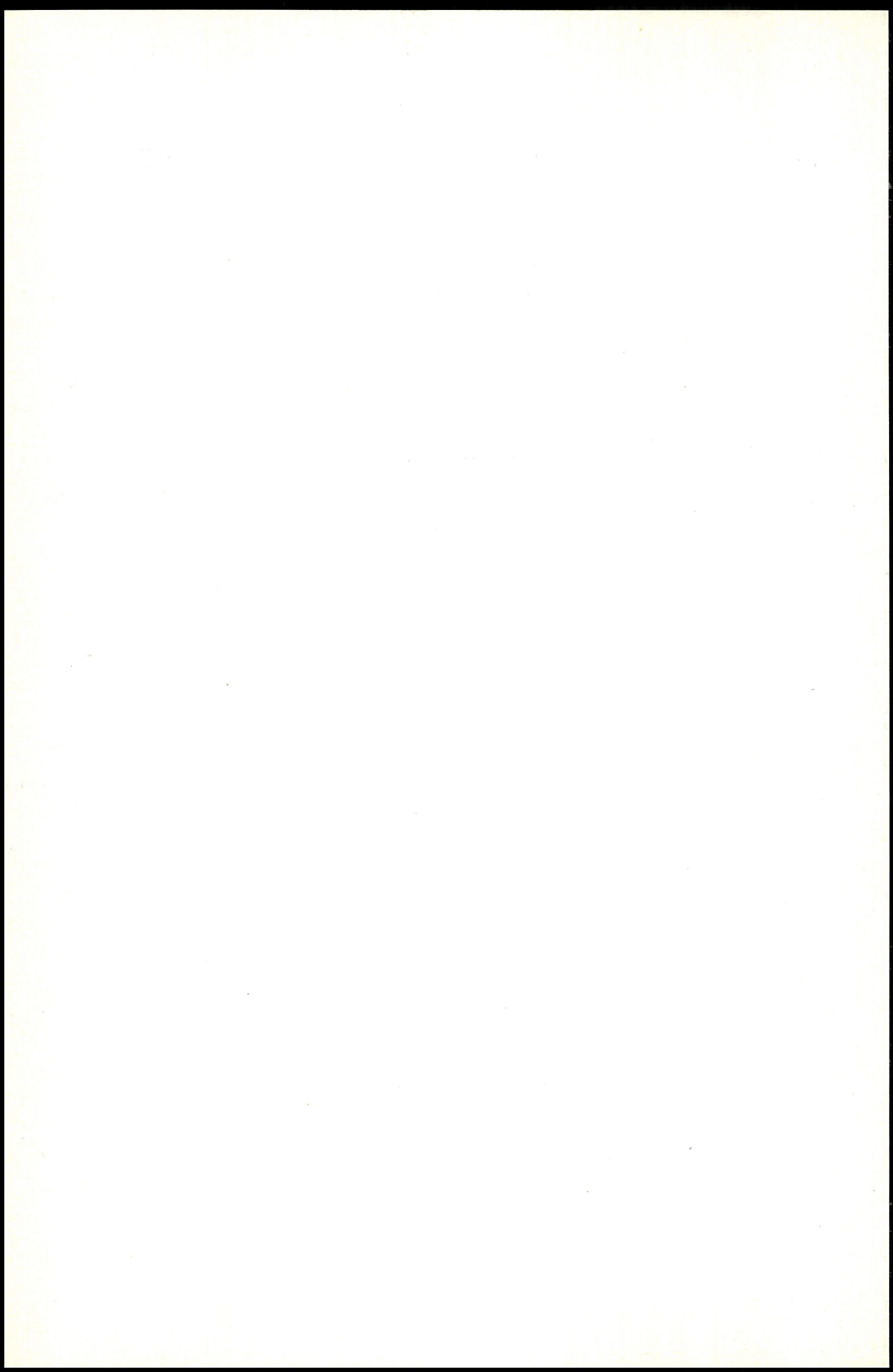

INTERNATIONAAL INSTITUUT
VOOR
SOCIALE GESCHIEDENIS

JAARVERSLAG
1958

KEIZERSGRACHT 264 - AMSTERDAM

JAARVERSLAG OVER 1958

1. Bestuur en Directie

In de loop van dit verslagjaar overleed de heer C. M. Simonsz, die achtereenvolgens onder-directeur, directeur en lid van de Raad van Commissarissen van De Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank was en sedert de oprichting van het Instituut voor haar zitting had in ons bestuur. De heer Simonsz had grote belangstelling voor onze instelling; hij ontbrak nagenoeg nooit op een vergadering, waar zijn adviezen, meest van organisatorische of financiële aard, gaarne werden gehoord. Hij heeft zijn belangstelling in de voor de Centrale en het Instituut zo moeilijke bezettings- en naoorlogsjaren bovendien op zeer daadwerkelijke wijze doen blijken. De nagedachtenis van deze markante en innemende persoonlijkheid zal bij het Instituut steeds in ere blijven. In de plaats van de heer Simonsz wees de Centrale Prof. Dr. P. Kuin als lid van het bestuur aan.

Het college was 31 december 1958 als volgt samengesteld:

Ir. H. Vos, te Wassenaar, voorzitter, vertegenwoordigend De Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank N.V.

Prof. Dr. A. J. C. Rüter, te Haarlem, secretaris

Dr. Fr. Adler, te Zürich

J. Braunthal, te Londen

Prof. Dr. I. J. Brugmans, te Amsterdam, vertegenwoordigend het Nederlandsch Economisch-Historisch Archief

Dr. L. Brummel, te 's-Gravenhage, vertegenwoordigend het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen

Prof. Dr. G. D. H. Cole, te Oxford

Dr. H. A. Enno van Gelder, te 's-Gravenhage, vertegenwoordigend de Koninklijke Akademie van Wetenschappen

Prof. Mr. W. F. de Gaay Fortman, te 's-Gravenhage

Mr. H. Hardenberg, te 's-Gravenhage, vertegenwoordigend het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen

Prof. Dr. P. Kuin, te Wassenaar, vertegenwoordigend De Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank N.V.

Prof. Dr. J. M. Romein, te Amsterdam, vertegenwoordigend de Faculteit van Letteren en Wijsbegeerte der Universiteit van Amsterdam

Mr. A. de Roos, te Amsterdam, vertegenwoordigend de gemeente Amsterdam

Dr. P. A. J. M. Steenkamp, te Uithoorn.

De directie werd gevoerd door Prof. Dr. A. J. C. Rüter.

2. Algemene beschouwingen

Het Instituut ontwikkelde zich in het jaar 1958 voor zover de acquisitie en de wetenschappelijke arbeid betreft naar wens, indien men de beschikbare middelen in aanmerking neemt zelfs zeer naar wens. De collecties documenten die verworven werden, waren van uiteenlopende, maar over het algemeen zeer bevredigende kwaliteit; enkele daarvan vormden tezamen met reeds eerder verworven materiaal een verzameling die zeer belangrijk mag worden genoemd. Gedrukte werken van recente en van oudere datum – periodieken, boeken en brochures – kwamen in een breder wordende stroom binnen. De ordening, inventarisering en catalogisering vorderde, zij het dat het door de omstandigheden bepaalde tempo trager was dan men gaarne zou zien. Temidden van deze activiteit werden bestuur en directie echter op pijnlijke wijze herinnerd aan het zwakke punt van het Instituut: de financiële basis.

Zonder twijfel was er ook op financieel gebied reden tot dankbaarheid: de Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek, de Deutsche Forschungsgemeinschaft en de Rockefeller Foundation stonden, Z. W. O. in de eerste plaats, belangrijke bedragen toe voor de voorbereiding dan wel uitgave van publikaties. De financiering van de wetenschappelijke activiteit bracht zo wel veel arbeid, maar niet veel zorgen mee, die van het Instituut als zodanig echter des te meer. Voor het jaar 1958 was de drie subsidiegevers, het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, de gemeente Amsterdam en De Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank een verhoging van subsidie verzocht, die uitsluitend bedoeld was om dit jaar enige verbetering te kunnen brengen in de salarissen, die nog altijd ongunstig afstaken bij die, welke door soortgelijke instellingen worden uitgekeerd. Voor verbetering der salarissen bij uitsluiting: aan de verhoging van posten voor uitgaven van materiële aard, feitelijk dringend noodzakelijk bij uitbreiding der werkzaamheden en stijging der prijzen, durfde ons bestuur in een tijd van bestedingsbeperking in het geheel niet te denken.

Die bestedingsbeperking dwong intussen het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen tot een maatregel die het Instituut in het vlees sneed: het kon slechts een verhoging tot 10% van het gevraagde bedrag toestaan. Zeer tot vreugde van het bestuur maakte noch de Raad van Commissarissen der Centrale noch de gemeente Amsterdam gebruik van hun, op de regeling der verhouding van de drie subsidiegevers gegronde goede recht, dienovereenkomstig te handelen: zij stonden de volle verhoging toe. Dientengevolge blijft het gat in de begroting beperkt tot afmetingen die dichten, dit jaar althans, mogelijk maken. Indien soortgelijke moeilijkheden zich ook in volgende jaren mochten voordoen, zou de toestand van

het Instituut echter zeer bedenkelijk worden. Ook indien men afziet van iedere uitbreiding en van iedere stijging van materiële lasten, zal het Instituut moeilijk kunnen blijven functioneren wanneer de salarissen niet verbeterd worden en redelijke periodieke verhogingen toegekend. Nog altijd is het verloop van medewerkers te groot en blijven vacatures te lang onvervuld, zeker voor een instelling als het Instituut, dat gespecialiseerde en ervaren krachten dringend behoeft.

De pijnlijke herinnering aan deze zwakke stee is voor bestuur en directie in het verslagjaar een aansporing geweest, naar middelen te zoeken tot versterking van de financiële basis. En dit te meer, omdat uitbreiding in personeel en ruimtelijk opzicht en stijging van materiële lasten onafwendbaar zijn. Indien het Instituut zijn taak vervult, blijven de verzamelingen groeien, die om ruimte, om ordening, inventarisering en catalogisering vragen en, tenslotte, om wetenschappelijke bewerking. Dit eist uitbreiding van het gebouw, dat reeds nu overbelast is, van staf en van materiële voorzieningen. Natuurlijk kan men bezuinigen door de wetenschappelijke bewerking aan andere, buitenlandse instellingen over te laten, die hiertoe, voor zover het belangrijk en voor hen aantrekkelijk materiaal betreft, zeker bereid zullen zijn. Een dergelijke bezuiniging zou echter betekenen, dat het Instituut zou worden van een actieve wetenschappelijke instelling tot een betrekkelijk passief centrum van verzamelen. Het zou bovendien betekenen, dat het Instituut anderen tegen een zeer gering offer de oogst over zou laten van wat het met veel moeite en grote kosten tot wasdom bracht, waarbij dan nog buiten beschouwing blijft, of dat oogsten geschieden zou op een wijze die in overeenstemming is met de wetenschappelijke verantwoordelijkheid die het Instituut door zijn activiteit op zich genomen heeft. Dit betekent niet – en het is misschien wenselijk dit te onderstrepen, al levert het beleid van het Instituut in de laatste jaren hiervoor een afdoende bewijs – dat het Instituut niet gaarne bij zijn wetenschappelijke arbeid, dat wil zeggen de voorbereiding van publikaties, met buitenlandse instellingen zou samenwerken, buitenlandse geleerden aantrekken en daarbij tevens tot een verdeling van financiële lasten komen. Zo het het Instituut geen ernst was met zijn predikaat „internationaal”, dan zou het geringe aantal Nederlandse deskundigen op het gebied der sociale geschiedenis dit reeds dwingend voorschrijven, maar bij elke bereidheid tot samenwerking wenst het Instituut zich niet aan zijn verantwoordelijkheid te onttrekken en leiding aan dit bedrijf te geven. De hier geschetste directe en toekomstige behoeften noopten tot het voeren van onderhandelingen met instanties in binnen- en buitenland, die veel van de tijd van de directeur en enkele van zijn naaste medewerkers vergden. Tot een resultaat hebben zij nog niet geleid, maar wel kan in dit stadium reeds gezegd worden dat zij gunstige perspectieven openen.

Het mag geenszins uitgesloten worden geacht, dat deze onderhandelingen niet alleen zullen resulteren in de zo wenselijke versterking van de financiële basis van het Instituut, maar mede in een aanzienlijke uitbreiding en intensivering van zijn activiteit.

In het bovenstaande werd reeds een tweetal punten aangestipt, die nadere vermelding verdienen: de financiering van de wetenschappelijke arbeid, dat wil zeggen de voorbereiding en uitgave van publikaties, en het ruimteprobleem, dat zich in het gebouw manifesteert.

Bij een beschouwing van de financiering van de wetenschappelijke arbeid van ons Instituut dient in de eerste plaats de ruime steun vermeld te worden, die de Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek ook dit verslagsjaar verstrekke. In feite is het Z.W.O. geweest, die het Instituut in staat stelde, het initiatief te nemen tot deze werkzaamheid in internationale samenwerking en daarbij als Nederlandse instelling zeggenschap en een evenredig aandeel in de vruchten dezer coöperatie te behouden. In 1958 stelde zij ter beschikking het honorarium van een tweede wetenschappelijk medewerker voor de Review, het honorarium van een wetenschappelijke hulpkracht, vertaal- en reiskosten ten behoeve van een publikatie over de Russische geschiedenis 1917-1922 en het Nederlandse aandeel in de kosten van de voorbereiding ener uitgave van manuscripten van Bakoenin. Bovendien zegde Z.W.O. bijdragen toe voor een aantal andere publikaties waarvan het Instituut de bewerking voorbereidt. Behalve voor deze financiële steun, gaat de dank van ons bestuur in zeker niet mindere mate uit naar Z.W.O. voor het begrip dat deze organisatie, en in het bijzonder haar directeur en zijn staf, heeft getoond voor de moeilijkheden van het Instituut en voor de morele steun onze instelling verleend bij haar pogingen deze moeilijkheden te overwinnen. Dit heeft de taak van de directeur van het Instituut niet alleen vergemakkelijkt, maar ook veel aangenamer gemaakt. Naast Z.W.O. mogen dankbaar vermeld worden de Deutsche Forschungsgemeinschaft en de Rockefeller Foundation. Door zich bereid te verklaren bijdragen te verlenen in de drukkosten maakte eerstgenoemde het het Instituut mogelijk de uitgave van de reeks Quellen und Untersuchungen zur Geschichte der deutschen und österreichischen Arbeiterbewegung ter hand te nemen. Bovendien stelde zij voor dit verslagjaar de Duitse bijdrage in de in internationale samenwerking ondernomen publikatie van manuscripten van Bakoenin ter beschikking. De subsidie der Rockefeller Foundation tenslotte is in de eerste plaats bedoeld om het materiaal van het Instituut gemakkelijker toegankelijk te maken. Zij diende tot bestrijding van de kosten van de bewerking der bibliografie van Kautsky, alsmede van een gedeelte van de kosten van de uitgave der Bakoenin-manuscripten en van de voorbereiding van de reeks Quellen und Untersuchungen

zur Geschichte der deutschen und österreichischen Arbeiterbewegung.

Het ruimteprobleem vroeg in 1958 voortdurend en dringend de aandacht. Het gebouw aan de Keizersgracht is ten volle belast en biedt geen ruimte meer voor de aanwas der collecties. Wat meer zegt: een deel van het bezit van het Instituut moest reeds buiten het gebouw worden ondergebracht, en wel in een drietal depots die het Instituut aan de onvolprezen welwillendheid van het gemeentebestuur van Amsterdam dankt. Het is duidelijk, dat een dergelijke spreiding van het bezit, bovendien over gebouwen die ook door anderen gebruikt worden, ernstige bezwaren meebrengt. Het overgrote deel van het materiaal, dat in 1956 uit Polen terugkeerde, kwam na een tweetal verhuizingen in een kleuterschool terecht. Het is thans uitgepakt en staat geordend in lokaliteiten, die ruim genoeg zijn maar welke brandveiligheid niet gegarandeerd is: op de zolder van het gebouw is een timmermanswerkplaats. Afgezien van dit alles: het gebouw van het Instituut zelf laat geen aanwas, geen groei van het aantal bezoekers of uitbreiding van de staf meer toe. Gegeven deze situatie en gegeven de mogelijkheid van een toenemen der activiteit en dus van de behoefte aan ruimte, is het bijzonder verheugend, dat de besprekingen met de Dienst der Publieke Werken over een plan tot uitbreiding, die in 1957 een aanvang namen, in dit verslagjaar goede vorderingen maakten. Het gemeentebestuur van Amsterdam verleende ook op dit punt, zoals nog nader blijken zal, zijn zeer gewaardeerde medewerking.

Wat de werkzaamheden van het Instituut betreft, kan in de eerste plaats worden vastgesteld, dat de resultaten der acquisitie gunstig waren. De Review leverde het Instituut een groot aantal boeken van goede kwaliteit, instellingen en particulieren schonken oude en nieuwe gedrukte werken, soms in groot getal, brochures en periodieken werden met ijver verzameld. Het Instituut kon tenslotte door aankoop van antiquarische en van nieuw verschenen werken alsmede van microfilms zijn bezit afronden.

De overeenkomst met het Ferdinand Domela Nieuwenhuisfonds, het vorig jaar gesloten, vond op 7 november haar bekroning in de overdracht van de nalatenschap van Ferdinand Domela Nieuwenhuis. Deze overdracht vond plaats tijdens een geanimeerde bijeenkomst van het bestuur van genoemd fonds en het Instituut, waarbij tot onze vreugde ook de heer César Domela Nieuwenhuis en zijn echtgenote aanwezig waren. De afspraak met de Association pour la Conservation des Valeurs Culturelles Russes bezorgde dit verslagjaar het Instituut wederom een tweetal archieven. Andere overeenkomsten, zoals die met het Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen, leverden hun jaarlijkse bijdrage op.

Naast deze mocht het Instituut ook dit jaar een zeer bevredigend aantal archieven in origineel, microfilm of fotocopie ontvangen. Van hen die daarbij

bemiddeling verleenden, moge hier in de eerste plaats genoemd worden mevrouw A. Adama van Scheltema-Kleefstra, wier daadwerkelijke belangstelling voor het Instituut onverflauwd is. Naast haar bewees ons bestuurslid de heer J. Braunthal het Instituut grote diensten bij het verwerven van uiterst belangrijk materiaal, waarvoor hij onverpoosd in Europa reisde; een reis naar de Verenigde Staten maakte hij eveneens aan onze acquisitie dienstbaar. Bovendien schonk hij zelf een omvangrijke verzameling gedrukte werken.

De conservatie van het materiaal door restauratie van documenten of door het binden, casu quo restaureren van gedrukte werken vond ook dit jaar voortgang. De kosten werden als vorig jaar gedekt uit de speciaal voor dit doel bestemde gift van het Provinciaal Bestuur van Noordholland, die thans echter uitgeput raakt. In dit verband mag niet onvermeld blijven, dat het overweging zou verdienen om, zodra de financiën dat toe mochten laten, van zeer kostbare documenten microfilms te laten maken en deze ten gebruike te geven aan bezoekers, om zo het vaak fragiele originele materiaal te sparen.

De catalogisering der gedrukte werken en de inventarisering der collecties vorderden ook dit jaar slechts langzaam door verloop van medewerksters en vacatures. Ook de titelbeschrijving van het Russische Kabinet maakte slechts geringe vorderingen. De bij voortduring in aantal toenemende werkzaamheden der wetenschappelijke medewerkers, onder andere ten behoeve van de wetenschappelijke arbeid van het Instituut, lieten hun niet overmatig veel tijd voor de ordening der archieven. Niettemin werden er, speciaal in het Duitse Kabinet, belangrijke collecties geordend en beschreven.

Het gebruik der collecties werd naar vermogen gestimuleerd, waarbij het accent werd gelegd op Nederland. Tot dit doel werd nauw contact onderhouden met de Raad van Advies, terwijl de pogingen om Nederlandse organisaties die op sociaal gebied werken te wijzen op het materiaal en de mogelijkheden die het Instituut biedt werden voortgezet. Nieuwe relaties met het buitenland werden aangeknoopt; over het algemeen leert de ervaring, dat geïnteresseerde buitenlanders de naam van het Instituut wel kennen en de weg erheen weten te vinden.

De wetenschappelijke arbeid van het Instituut bleef in hoofdzaak gericht op het uitgeven van bronnen, hoewel daarnaast ook de publikatie van enkele monografieën werd voorbereid. Deze arbeid kan voor 1958 als volgt worden omschreven:

a. De *International Review of Social History* beleefde zijn derde jaargang. Het aantal abonnementen bleef stijgen, zij het niet in het tempo dat de directie gaarne zou zien, en er was wederom een zeer ruim aanbod van kopij. In overeenstemming met de doelstelling, die in het eerste nummer van de eerste jaar-

gang werd omschreven, streefde de redactie ernaar, de artikelen zo te kiezen dat een zo breed mogelijk – breed zowel naar chronologie als beschouwingswijze – terrein bestreken werd. In verband hiermee werd niet alleen het aanbod afgewacht, maar ook tot het geven van opdrachten overgegaan. De representatieve waarde van de Review voor het Instituut bleek ook dit verslagjaar.

b. De voorbereiding van uitgaven in de reeks Quellen und Untersuchungen zur Geschichte der deutschen und österreichischen Arbeiterbewegung vorderde dit jaar goed. De correspondentie van Moses Hess, bewerkt door Prof. Dr. Edmund Silberner in samenwerking met het hoofd van onze Duitse afdeling, de heer W. Blumenberg, kwam voor afdrukken gereed. Met het zetten van de autobiografie van Karl Kautsky, onder de titel Erinnerungen und Erörterungen door Dr. Benedikt Kautsky voor uitgave voorbereid, werd een aanvang gemaakt, terwijl de bibliografie van Kautsky, bewerkt door de heer W. Blumenberg, persklaar kwam.

In bewerking zijn Wilhelm Liebknechts Briefwechsel mit Marx und Engels, Engels' Briefwechsel mit Bebel en Wilhelm Dittmanns Erinnerungen, resp. met Prof. Dr. G. Eckert, de heer W. Blumenberg en Dr. G. Kotowski als bewerker. De publikatie van andere manuscripten wordt overwogen.

In aansluiting op het bovenstaande kan nog vermeld worden dat in de loop van dit verslagjaar verscheen een vermeerderde en verbeterde druk van de inventaris van de publikaties, manuscripten en brieven van Moses Hess, door Prof. Dr. Edmund Silberner in 1954 in het Bulletin van het Instituut gepubliceerd. Deze druk verscheen als afzonderlijke uitgave en niet in bovenvermelde reeks. De arbeid voor de publikatie van de verslagen der Sozialdemokratische Reichstagsfraktion 1912–1919, die het Instituut met de Kommission für Geschichte des Parlamentarismus und der Politischen Parteien voorbereidt, werd voortgezet.

c. Al zagen de Studies on Social History ook dit jaar hun tweede deel nog niet verschijnen, toch werd hiervoor een stevig fundament gelegd: de Franse vertaling van Dr. B. W. Schaper's biografie van Albert Thomas werd gezet en kwam nagenoeg voor afdrukken gereed. De publikatie van andere manuscripten is in studie.

d. Voor de Russische reeks zette het hoofd der Russische Afdeling, Dr. J. M. Meijer, met assistentie van de heren A. Voogd en A. F. Zweers de voorbereiding van een publikatie over de Russische sociale geschiedenis na 1917 voort. De uitgave van de correspondentie van Herzen met zijn westerse correspondenten, waarvan Sir Isaiah Berlin de bewerking op zich heeft genomen, bleef in een stadium van voorbereiding. Belangrijk is in dit kader, dat in 1958 een begin kon worden gemaakt met de verwezenlijking van plannen tot uit-

gave van manuscripten van Bakoenin, plannen die, zoals in vorige jaarverslagen werd vermeld, reeds geruime tijd in studie waren. Als bewerkers van deze Archives de Bakounine werden aangezocht en bereid gevonden de heer A. Lehning te Amsterdam en Dr. P. Scheibert, privaatchoort aan de universiteit van Keulen; de kosten zullen worden gedekt uit bijdragen van de Deutsche Forschungsgemeinschaft, de Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek en de Rockefeller Foundation.

e. De in het vorig jaarverslag vermelde plannen tot uitgave van een Nederlandse sociaal-historische reeks beginnen vaste vorm aan te nemen. Dank zij de steun van Z.W.O. kon een viertal deskundigen onder auspiciën van het Instituut een aanvang maken met de samenstelling van een historisch overzicht van de sociale verhoudingen in de Twentse textielindustrie 1918-1955. De mogelijkheid tot publikatie van een tweetal andere delen wordt onder het oog gezien.

Het bovenstaande toont aan, dat de wetenschappelijke arbeid waarin het werk van het Instituut culmineert, goede voortgang had. De zichtbare resultaten - verschenen delen - waren in dit verslagjaar weliswaar gering, maar hiertegenover staat dat 1959, zoals het zich thans laat aanzien, een bevredigende oogst zal leveren.

3. Medewerkers

Het bestuur spreekt gaarne zijn erkentelijkheid uit voor de toewijding die de medewerkers ook in dit verslagjaar ten aanzien van het Instituut hebben betoond.

Per 1 januari trad mejuffrouw J. Domnisse in dienst van het Instituut, per 1 april Dr. H. Lademacher. Eerstgenoemde volgde als medewerkster voor het Nederlands-Engels-Amerikaans Kabinet Dr. Fr. de Jong Edz. op, die op 31 december 1957 het Instituut verliet, Dr. Lademacher aanvaardde de functie van tweede medewerker voor het Duits Kabinet. Op 12 mei ving de heer A. P. N. Nauta zijn werkzaamheden aan als tweede wetenschappelijke medewerker voor de Review, dit ter vervanging van de heer J. P. Klootwijk, die door een langdurige ziekte was uitgeschakeld. De nieuwbenoemden werkten zich met een verheugende snelheid en energie in hun taak in.

De bibliotheek en de afdeling catalogiseren vertoonden het gewone maar daarom niet minder betreuwenswaardige verloop van medewerksters met de daaraan verbonden soms langdurige vacatures. In dit verband mag niet onvermeld blijven het afscheid van mevrouw J. M. Broekmeyer-Munneke, die gedurende een vijftal jaren als adjunct-bibliothecaresse fungeerde. In de ont-

stane leemten werd onder andere voorzien door de aanstelling van de dames M. Th. de Boer en M. E. Worries, die in eigen bedrijf tot catalogiseester worden opgeleid.

Ook dit jaar waren op het Instituut zes werkloze hoofdarbeiders werkzaam aan de ordening en inventarisatie van verschillende collecties. Het bestuur spreekt gaarne zijn erkentelijkheid uit voor hun toewijding.

4. Bibliotheek

Door de Review, door aankoop of schenking ontving het Instituut in 1958 2203 recente publikaties tegen 2060 in 1957, terwijl het door aankoop of schenking een groot aantal oudere boeken, brochures en periodieken verwierf.

Wat de schenking van oudere werken betreft, mag hier in het bijzonder vermeld worden dat Mr. M. J. A. Moltzer een zeer omvangrijke verzameling boeken, brochures en tijdschriftartikelen van en over Walther Rathenau afstond, Jonkvrouwe L. H. baronesse Schimmelpenninck van der Oye een collectie kranten uit de periode 1815-1853 en de heer E. Ponstein een door zijn vader bijeengebrachte verzameling boeken, brochures en kranten alsmede een overzichtelijk in ladenkasten geordend knipselarchief betreffende sociale bewegingen over de jaren 1890-1940. Als voorbeelden van de antiquarisch gekochte gedrukte werken kunnen hier genoemd worden een 29-tal ordonnanties van knechts- en weduwenbossen uit de jaren 1738-1841, Anna Maria van Schurman's *Eucleria* of *Uitkiezing van het beste deel* (Amsterdam 1684), de jaargangen 1841-1845 van het door De Bosch Kemper geredigeerde orgaan *De Tijdgenoot* en de jaargang 1862 van de *Iskra*. De wetenschappelijke medewerker voor de Russische afdeling, Dr. J. M. Meijer, kon tijdens een verblijf in Moskou een verheugend aantal Russische boeken antiquarisch kopen.

Het Instituut legde er zich dit jaar op toe, op systematische wijze lacunes in zijn krantenverzameling aan te vullen. In de eerste plaats golden deze pogingen de unieke collectie Duitse bladen van vóór 1890, maar ook andere leemten werden aangevuld, zo bijvoorbeeld van de *Pravda* en de *Izvestija* de jaargangen 1918 en 1919. Ook dit jaar werden fotocopies verworven van materiaal over de Hongaarse opstand.

De overigens bescheiden discotheek werd uitgebreid met een aantal platen, te weten opnamen van Hindenburg, Hitler, Goebbels en Göring (alle uit 1933), van Lenin, Cachin, Doriot, Duclos en Marty alsmede een tweetal zeer recente platen over de gebeurtenissen in Algerije in de periode van 13 mei tot 16 juni 1958, die onder de titel *Dix millions Français vous parlent* toespraken geven van De Gaulle, Soustelle, Salan en Massu.

Vele personen en instellingen stelden ook dit jaar het Instituut weer materiaal

ter beschikking.¹ Het aantal van hen die in 1958 voor de eerste maal materiaal afstonden bedroeg 159 tegen 150 in 1957.

De ruilrelaties werden met ijver onderhouden, in het bijzonder ook met de Oosteuropese landen, omdat het verwerven van materiaal uit deze gebieden moeilijk is en ruil daartoe een goed, zij het beperkt middel blijft. Zo mocht het Instituut wederom zendingen ontvangen van de Akademie van Wetenschappen te Moskou, de Archives de Sociologie Religieuse te Parijs, de Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae te Boedapest, de Saltykov Bibliotheek te Leningrad, het Russian Research Center te Cambridge (Mass.), het Institut für Marxismus-Leninismus te Berlijn, het Institut de Sociologie Solvay te Brussel, het Instituut voor Marxisme-Leninisme te Moskou, de Polska Akademia Nauk te Warschau, de Magyar Dolgozók Pártja te Boedapest en de London School of Economics and Political Science te Londen. Nieuwe contacten werden gelegd met het Institut za Izučavanje Radničkog Pokreta te Belgrado, Rysska Institutet te Stockholm, de Lenin-Bibliotheek te Moskou, waarvan wij ruim 250 boeken en tijdschriftnummers mochten ontvangen, en de Universiteitsbibliotheek te Helsinki.

Niet onvermeld mag blijven dat een aantal gedrukte werken „herverworven” werd. Uit Oxford, waar een deel van de collecties van het Instituut gedurende de oorlog was ondergebracht, ontvingen wij een aantal achttiende en negentiende eeuwse brochures terug, die daar bij de repatriëring achtergebleven waren.

In dit verslagjaar werd de ordening van Franse en anarchistische bladen van vóór 1890 voltooid. De ongeveer 900 titels van deze, vooral wat de periode van de Eerste Internationale betreft unieke collectie zijn minutieus bewerkt; het kwetsbare materiaal is zo nodig gerestaureerd.

De registratie van de Nederlandse vakbonds- en politieke bladen na 1890 werd ter hand genomen, evenals de ordening en beschrijving der Russische tijdschriften. Het overgrote deel van onze verzameling periodieken is nu voor het publiek toegankelijk.

Ongeveer 1800 boeken, brochures en periodieken werden gebonden.

Deze, alsmede de sub 5 en 6 genoemde werkzaamheden geschieden onder de diligente leiding van de bibliothecaresse, mejuffrouw M. Hunink.

5. Catalogisering

Het verloop van medewerksters en de moeilijkheid om voor dit werk competente krachten te vinden deden zich in 1958 onverminderd gelden, wat de voortgang der werkzaamheden sterk vertraagde. Reeds werd vermeld, dat een

¹ Voor volledige opgave zie p. 26 vlgg.

tweetal medewerkers in eigen bedrijf werd opgeleid tot catalogiseester, om zo in bestaande vacatures te voorzien. Gecatalogiseerd werden de nieuwe aanwinsten, de collectie Rathenau, een gedeelte van de bibliotheek van F. Domela Nieuwenhuis en van de Franse afdeling. Van de voortgang van de beschrijving der periodieken werd hiervoor reeds verslag gedaan.

Een bezoek aan het Instituut was voor de ambassadeur van India aanleiding zijn secretaris, de heer S. Gupta, te verzoeken, onze instelling te assisteren bij de ordening en catalogisering van onze collectie boeken in het Hindi, welke hulp dankbaar werd aanvaard.

De titels van de Nederlandse brochures uit de periode 1890-1940 werden in de alfabetische catalogus op de studiezaal opgenomen, wat deze verzameling voor de bezoekers beter toegankelijk maakt. Het stencilapparaat dat vorig jaar werd aangekocht, heeft alleszins aan de verwachtingen voldaan: het heeft de vermenigvuldiging der titels aanzienlijk versneld en daardoor veel arbeidstijd bespaard.

6. Toezending Periodieken

In 1958 ontving het Instituut 1393 periodieken tegen 1390 in 1957. De Review bewees wederom zijn dienst als ruilmiddel voor dit belangrijke en vaak kostbare materiaal.

Gespecificeerd naar landen ontvangt het Instituut thans:

<i>Land</i>	<i>Dagbladen</i>	<i>Week- en Maandbladen</i>
Australië	-	4
België	5	67
Bulgarije	2	6
Canada	-	7
Ceylon	-	1
China	-	6
Denemarken	1	8
Duitsland	7	141
Engeland	6	116
Finland	-	3
Frankrijk	4	195
Hongarije	1	14
Ierland	-	1
India	1	20
Indonesië	4	14
Israël	5	27
Italië	5	36
Japan	-	5
Joegoslavië	1	16

<i>Land</i>	<i>Dagbladen</i>	<i>Week- en Maandbladen</i>
Luxemburg	1	2
Midden-Amerika	1	10
Nederland	5	307
Nieuw-Zeeland	—	2
Nigeria	—	1
Noord-Afrika	—	6
Noorwegen	2	6
Oostenrijk	3	46
Polen	3	16
Portugal	—	2
Roemenië	2	8
Rusland	5	14
Saarland	2	—
Spanje	—	1
Tsjechoslowakije	2	10
Verenigde Staten	6	100
Viet-Nam	—	1
Zuid-Afrika	2	8
Zuid-Amerika	—	16
Zweden	2	21
Zwitserland	4	46
Internationaal	—	1
	82	1311

7. Archieven

Voor zover hun overige werkzaamheden dit toelieten, hebben de wetenschappelijke medewerkers de ordening en inventarisering der archieven voortgezet.

Het Instituut ontving:

1. Van de Association pour la Conservation des Valeurs Culturelles Russes te Parijs de collecties Speranskij en Judelevskij.

2. Van Dr. H. Altman, directeur der Poolse Staatsarchieven te Warschau, de inventaris van het archief van de Arbeiter- und Soldatenrat für die Provinz Posen. Het archief zelf ging in de oorlog verloren.

3. Van mevrouw Bracke te Parijs, door bemiddeling van de heer M. Rubel, een collectie Bracke (A. M. Desrousseau) bevattende een 30-tal brieven, waaronder een 10-tal van Karl en Luise Kautsky, en kleine manuscripten van Jules Guesde. De collectie omvat voorts een groot aantal artikelen van Bracke, waaronder reeksen verschenen in *l'Ere Nouvelle*, *Le Peuple de Bruxelles* en *Paris Midi*, alsmede officiële verslagen van parlementaire redevoeringen.

4. Van mevrouw Kupka te Parijs, door bemiddeling van de heer A. Lehning, 7 brieven van F. Ferrer aan F. Kupka 1909-1910.

5. Van mevrouw F. G. Heiner te Chicago een 150-tal brieven van Emma Goldman aan Fr. Heiner 1934-1936.

6. Van mevrouw Grimm te Bern, door bemiddeling van de heer J. Braunthal, een deel van het archief van Robert Grimm. Dit deel van het archief bevat brieven, documenten en drukwerken die betrekking hebben op de conferenties van Zimmerwald en Kienthal en hun voorbereiding.

7. Van Ds. F. Kuiper te Amsterdam een aanvulling op het reeds eerder verworven archief over de Hulpactie hongersnood in Rusland 1922-1924.

8. Van mevrouw Frida Laski te Londen, door bemiddeling van de heer J. Braunthal, een collectie Harold Laski bevattende brieven van Beneš, Brandeis, Einstein, H. A. L. Fisher, Haldane, B. Locker, Roosevelt, Shaw, Graham Wallas, Miss Mary Wallas, Sidney en Beatrice Webb, Chaim Weizman, H. G. Wells. Verder manuscripten, o.a. van Laski's boeken *The American Democracy*, *A Grammar of Politics*, *Parliamentary Government in England* en van zijn *Introduction to the Communist Manifest*, alsmede een bibliografie van de geschriften van Laski.

9. Van Kungl. Biblioteket te Stockholm fotocopieën van de brieven van Nettlau aan Steffen, in ruil voor fotocopieën van brieven van Steffen aan Kautsky.

10. Van mevrouw Nobs te Meilen (Zwitserland), door bemiddeling van de heer J. Braunthal, een collectie Nobs, die o.a. brieven, manuscripten en documenten bevat betreffende de conferentie van Zimmerwald.

11. Van Prof. Dr. M. Tausk te Nijmegen, door bemiddeling van mevrouw A. Adama van Scheltema-Kleefstra, uit de nalatenschap van zijn moeder, mevrouw Martha Tausk, brieven van en aan Emma Adler, Friedrich Adler, Angelica Balabanoff, Eugenie Brandl, Julius Deutsch, Maria Ducia, E. Fickert, Herta Gotthelf, Klara Kalnin, Luise Kautsky, Ilse Kulcsan, Marie Kunert, Oda Lerda-Olberg, Menzinger, Ilse Minnich, Ernst Nobs, Alice Pels, Marianne Pollak, Adelheid Popp, Karl Renner, Karl Seitz, Sepp Weissking, Mathilde Wibaut. Voorts een groot aantal boeken, brochures en bladen, voornamelijk de internationale vrouwenbeweging en de Oostenrijkse arbeidersbeweging betreffende.

12. Van mevrouw A. Adama van Scheltema-Kleefstra te Amsterdam een aanvulling op de onder 11 genoemde collectie Tausk, bestaande uit stencils en krantjes, alsmede een exemplaar van de Herinneringen van Martha Tausk.

Voorts een exemplaar van het verweer van Hendrik de Man tegen zijn veroordeling in 1946 door de Belgische Zuiveringsraad.

13. Van het Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen te Brussel een aanvulling op het reeds gezonden materiaal die dit completeert tot 1957.

14. Van de Arbeiders Jeugd Centrale, afdeling Amsterdam, het naoorlogse archief.

15. Van de heer G. J. Jansonius te Utrecht een microfilm van de autobiografie van zijn vader.

16. Van mevrouw H. Meyers-Kehrer te Bergen archieven van partijen en bewegingen, die in de jaren vijftig van deze eeuw het wereldfederalisme in hun programma hebben opgenomen, b.v. Wereldfederalistenbeweging Nederland, afdeling Alkmaar, 1955-1957, Socialistische Unie 1952-1953, Vrijzinnig Democratische Unie 1954-1955, Vooruitstrevende Partij voor Wereldregering 1952. Daarnaast correspondentie van het International Liaison Comité of Organisations for Peace 1952-1955, het archief Actie tegen Duitse Herbewapening 1951-1952 en het archief Landelijk Comité van Actie tegen de Doodstraf 1946-1949.

In dit verband mag niet onvermeld blijven, dat bij de ordening van het in 1956 uit Polen teruggekeerde materiaal onder andere een groot deel van het archief der S.D.A.P. gevonden werd, vooral uit de jaren twintig. En tenslotte: in dit jaar restitueerde de Library of Congress te Washington na zeer langdurige en moeizame onderhandelingen dat deel van het archief Smirnov, dat voor de oorlog in het filiaal van het Instituut te Parijs bewaard werd, na de capitulatie van Frankrijk naar de Verenigde Staten werd gebracht om tenslotte in bovenbedoelde bibliotheek te belanden. Met deze collectie ontving het Instituut de laatste der in de oorlog verloren gegane verzamelingen terug, waarvan de verblijfplaats bekend is.

8. Nederlands-Engels-Amerikaans Kabinet¹

Het inwerken in de indeling en aard van deze afdeling, die naast de grote ook vele kleinere landen omvat, eiste vooral in de eerste maanden van het jaar veel tijd en aandacht van de nieuwe medewerkster, mejuffrouw J. Dommissie. Zij kreeg begrijpelijkerwijs slechts geleidelijk een zekere vingervlugheid in het schiften en indelen der binnenkomende boeken, brochures en periodieken, een vingervlugheid die des te noodzakelijker is, omdat een overgroot deel van de

¹ Dit kabinet omvat behalve de in de titel genoemde verzamelingen de collecties betreffende Afrika, Azië, België en de Scandinavische landen. De medewerkster beheert bovendien de afdelingen geschiedenis, economie, sociologie en politieke wetenschappen der bibliotheek.

gekochte of ten geschenke ontvangen aanwinsten in dit kabinet moeten worden ondergebracht. Het kwam mejuffrouw Dommisse in deze tijd van inwerken bijzonder te stude, dat haar voorganger, Dr. Fr. de Jong Edz., steeds bereid was haar voor te lichten en zo nodig hulp te verlenen.

Van de vele en velerlei werkzaamheden van de medewerkster mogen er hier twee nader worden toegelicht: de ordening en de steun aan bezoekers verleend. De ordening richtte zich in de eerste plaats op de brochures. De collectie Belgische brochures, ongeveer 2000 in aantal, werd geschild en ingedeeld, en wel in twee groepen, ieder met haar aan de periode aangepaste indeling: die van voor en die van na 1890. De brochures van 1890-1940 werden over een vijftigtal rubrieken verdeeld. Bovendien werden de brochures afkomstig uit de nalatenschap van F. Domela Nieuwenhuis geordend, ingedeeld en vervolgens bij zijn bibliotheek in de daarvoor gereserveerde kamer geplaatst. Een student in de geschiedenis, de heer M. Brands, verplichtte het Instituut zeer aan zich door de ordening van de omstreeks 3000 brochures uit de collectie Kashnor ter hand te nemen. Dit werk zal deze collectie, die van groot belang is voor de kennis van de politieke en sociale geschiedenis van Engeland, hoofdzakelijk van de eerste helft der negentiende eeuw, voor bezoekers gemakkelijker toegankelijk maken. Uit de aard van de zaak betekent ordening nog geen catalogisering, maar systematische indeling maakt deze brochurecollectie tenminste bruikbaar.

Het kabinet leverde materiaal voor de volgende dissertaties: De zaak-Hogerhuis; De verhouding S.D.A.P.-N.V.V. in de jaren 1918-1929; Het leven van Maarten Corver. Het verstrekte bovendien gegevens voor studies en scripties over de volgende onderwerpen: De Bond voor Staatspensionering; De Bellamy-beweging; Hector Denis en de Internationale; De Moslims en de conferentie van Stockholm (1917); De A.N.D.B. in 1902; Het ontstaan van de Poor Law; De zionistische sociaal-democratie en de Tweede Internationale; Het werk van de Nederlandse Anti Oorlogs Raad; De levensbeschrijving van G. W. Sannes; De kolonievorming in het Gooi; De groei van sociaal-cultureel vormingswerk voor volwassenen; Vrouwenarbeid in Nederland; De oppositie in de Belgische Werklieden Partij 1910-1912; Het communisme in Indonesië; Het socialisme van Hendrik de Man.

9. Frans Kabinet¹

Een niet gering deel van de tijd van de medewerker, Mr. B. van Tijn, werd ook dit jaar in beslag genomen door de ordening der collecties tot voorberei-

¹ Dit kabinet omvat behalve de Franse en anarchistische verzamelingen de afdelingen utopicën, Spanje, Portugal, Italië, Midden- en Zuid-Amerika.

ding van de catalogisering. De indeling van de rubrieken Franse sociale bewegingen voor 1870 en Commune werd beëindigd, waarna een aanvang werd gemaakt met de ordening van de rubrieken Frans socialisme na 1870 en Sociale toestanden en denkbeelden. Het verstrekken van mondelinge en schriftelijke inlichtingen bleef tevens een belangrijk deel van zijn taak.

Van Nederlandse zijde bestond vooral belangstelling voor het materiaal van deze afdeling voor het schrijven van scripties, die dit jaar voornamelijk verschillende fasen der Franse socialistische beweging en aspecten van de Spaanse Burgeroorlog betroffen.

Buitenlandse onderzoekers raadpleegden de collecties van het Franse Kabinet ten behoeve van dissertaties of andere studies van lange adem over Spaanse sociale bewegingen; De beginperiode van het Franse communisme; Jaurès; Blum; Het Franse socialisme tussen 1918 en 1940; De sociale beweging in Noord-Frankrijk. Franse geleerden bestudeerden de archieven van Guesde en Rappoport en een onderzoeker uit België het anarchistisch materiaal ten behoeve van een bibliografie van het anarchisme in de twintigste eeuw.

10. Duits Kabinet¹

Het Duitse Kabinet was dit jaar zwaar belast en het is daarom bijzonder verheugend, dat de medewerker, de heer W. Blumenberg, in Dr. H. Lademacher een toegewijde assistent vond. De bij voortduring groeiende belangstelling voor de collecties van deze afdeling kwam zowel tot uiting in schriftelijke aanvragen om inlichtingen uit het buitenland als in een toenemend aantal bezoekers; beide vormen van voorlichting vereisten veel tijd. De heer Blumenberg besteedde bovendien veel energie aan de voorbereiding der publikaties in de reeks Quellen und Untersuchungen zur Geschichte der deutschen und österreichischen Arbeiterbewegung. Hij arbeidde aan het drietal delen, dat hij zelf geheel of gedeeltelijk voorbereidt, en stond bovendien de bewerkers van de andere delen met zijn veel omvattende kennis der materie bij. Ook bij deze taak genoot hij de hulp van Dr. Lademacher. Naast dit en het lopende werk, dat de afdeling meebrengt, slaagden de medewerkers erin, behalve enkele kleinere verzamelingen het zeer omvangrijke archief van Bernstein te ordenen en te inventariseren, terwijl een aanvang werd gemaakt met de ordening van de in dit verslagjaar verworven collectie Grimm. Deze arbeid rustte voor het grootste deel op de schouders van de heer Lademacher.

Het was opmerkelijk dat dit jaar behalve de verschillende Marx-themata en onderwerpen uit de vroege geschiedenis der Duitse sociaal-democratie vooral de historie der S.P.D. tijdens de Republiek van Weimar de aandacht trok.

¹ Dit kabinet omvat de Duitse, Oostenrijkse en Zwitserse verzamelingen.

Voor de volgende onderwerpen werd materiaal verstrekt: De geschiedenis van het Reichsbanner Schwarz-Rot-Gold; Alexander Helphand en de Duitse sociaal-democratie; Johann Ph. Becker in de Duitse arbeidersbeweging; De Duitse sociaal-democratie tussen 1910 en 1914; De schadeloosstelling van de Duitse vorsten; De Duitse sociaal-democratie en de Russische partijsplitsing; De verhouding van de andere partijen tot de sociaal-democratie tijdens de socialistenvet; De Kapp-Putsch; Het ambachtssocialisme; De Oostenrijkse arbeidersbeweging 1890; De S.P.D. in de tijd van Weimar; De S.P.D. en de Radenrepubliek; Otto Bauer als theoreticus; Robert Grimm en zijn socialistische politiek tussen 1914 en 1917; Het nationalisme en de S.P.D.; De sociaal-democratie in Pruisen tussen 1920 en 1932; De socialistische stromingen in 1848; Bebel-bibliografie; De revolutie en de linkse groeperingen in Duitsland 1918/1919; Marx' excerpt-cahiers; Marx en Schelling; Marx en de Neue Oderzeitung.

II. Russisch Kabinet¹

Evenals het vorig jaar werd ook in 1958 het grootste deel van de tijd van de medewerker, Dr. J. M. Meijer, in beslag genomen door de voorbereiding van bronnenpublicaties. De heer A. Voogd verleende hem ook dit verslagjaar hierbij assistentie maar zag zich door persoonlijke omstandigheden genoopt zijn werkzaamheden op het Instituut te beperken, waarop de heer A. F. Zweers naast hem in dienst trad en een deel van zijn taak overnam.

Zoals op de Duitse afdeling vertraagt de wetenschappelijke arbeid ten behoeve van de publicaties de voortgang van andere werkzaamheden, die op zichzelf niet minder belangrijk of urgent zijn. Aan de ordening, catalogisering en inventarisering kon bij voorbeeld slechts betrekkelijk weinig aandacht besteed worden: deze werkzaamheden bleven in hoofdzaak beperkt tot het binnenkomende materiaal. Wel kon voor de tijdschriften een begin gemaakt worden met het samenstellen van een voorlopige catalogus, maar dit bleef dan ook bij een begin: de medewerking van mejuffrouw T. de Jong, die hiervoor verkregen werd, was jammer genoeg slechts van korte duur.

Voor zover de beschikbare tijd dit toeliet, besteedde de medewerker intensieve zorg aan de aanvulling der verzameling, die, het dient onderstreept te worden, voor de Oosteuropese landen verre van gemakkelijk is. Wat de nieuwe boeken betreft, kan de acquisitie voor Rusland vrij bevredigend genoemd worden, voor de andere Oosteuropese landen echter niet. Een bezoek aan Rusland ter gelegenheid van het in september in Moskou gehouden Vierde Internationale

¹ Dit kabinet bevat behalve de Russische verzameling de collecties betreffende Hongarije, Polen, Tsjecho-Slowakije en de Balkanlanden.

Slavistencongres maakte het de heer Meijer mogelijk de antiquarische acquisitie en de ruilbetrekkingen met Russische bibliotheken te stimuleren. Zo werd een belangrijk aantal boeken, pre-revolutionaire zogenaamde „dikke” tijdschriften en historische tijdschriften na 1917 verworven. In hoeverre het effect van deze bemoeiingen zich ook in komende jaren zal doen gevoelen, dient afgewacht te worden; uit de aard van de zaak speelt daarbij ook een rol wat het Instituut aan ruilmateriaal kan aanbieden.

De nieuwe aanwinsten noopten, gegeven de geringe reserve aan ruimte, tot herplaatsingen: dit vrij moeizame werk heeft niet alleen geleid tot irrationele indelingen der collecties maar bovendien tot de conclusie, dat deze reserve vrijwel verbruikt is.

Voor de volgende dissertaties, scripties en andere studies werd materiaal uit het Russisch Kabinet gebruikt: Iwan Aksakow; De Russische partijsplitting 1900-1904; Het nationaliteitenprobleem in Rusland; Letse sociaal-democratie; Parvus in Rusland; De Russische revolutionaire beweging in de negentiende eeuw.

12. Review

Ook van de derde jaargang van de Review verzorgde de heer F. Kool in overleg met de wetenschappelijke staf de redactie. Zijn goede zorgen werden gaarne erkend door de vermelding in het tijdschrift van zijn naam als secretaris der redactie. De heer Kool werd, voor zover het de bibliografische afdeling betreft, bijgestaan door de heer J. P. Klootwijk en sedert 1 juni door de heer A. P. N. Nauta, die de heer Klootwijk gedurende een ernstige ziekte verving; voor de administratie en correspondentie droegen mevrouw J. E. Mulder-Nova, mejuffrouw A. D. Mulder en mejuffrouw M. van Veen zorg.

Het aanbod van manuscripten blijft zeer bevredigend en laat een ruime keus. De kwaliteit van de bibliografie en het evenwicht tussen de plaatsruimte voor deze en voor de artikelen werden gediend door een iets strengere selectie wat betreft de op te nemen werken: hun aantal werd thans op 777 gebracht. Bovendien werden 70 boeken en brochures in de rubriek Shorter Writings vermeld zonder bespreking. De medewerking der uitgevers bij het beschikbaar stellen van recensie-exemplaren stemt tot verheugenis.

Er verschenen drie afleveringen van het tijdschrift:

No. 1 in mei, dat opent met het tweede gedeelte van de studie van Prof. Charles A. Gulick over de geschiedenis van de sociale wetgeving en de collectieve arbeidsovereenkomsten in Oostenrijk; het bevat voorts een bijdrage van Prof. W. H. G. Armytage over projecten, omstreeks 1850 door John Minter Morgan, een der eerste christelijk-sociale hervormers in Engeland, ontwikkeld

tot het bouwen van modeldorpen die min of meer autarkische arbeidsgemeenschappen moesten vormen; het eerste gedeelte van een grotendeels op niet gepubliceerde bronnen gebaseerde studie over de jonge Moses Hess (1812-1835) van de hand van Prof. Dr. Edmund Silberner; een artikel over de Russische revolutionair P. I. Pestel door mevrouw J. Schwarz-Sochor; en tenslotte een artikel van Dr. A. N. Bose over het ontstaan van de kasten van India; alsmede 295 boekbesprekingen.

No. 2 in oktober, waarin werden opgenomen het eerste deel van een studie van Dr. Dietrich Geyer, dat het oordeel der Duitse sociaal-democratie over de verdeeldheid in de Russische socialistische beweging in de jaren 1903-1905 behandelt; een bijdrage van Prof. Dr. Eugen Weber over de herleving van het nationalisme in Frankrijk in de jaren voor 1914; het slot van de studie van Prof. Dr. Edmund Silberner over de jonge Moses Hess (1835-1840); een artikel van Prof. Dr. Benjamin J. Klebaner over de uiteenlopende immigratie-wetten en -verordeningen in de staten en steden aan de Oostkust der Verenigde Staten voor 1882; de bibliografie bevat 266 boekbesprekingen.

No. 3 in december, bevattende een studie van Dr. M. S. Venkataramani over de Amerikaanse verkiezingscampagne van 1932 en haar voorbereidingen, waarin op grond van niet-gepubliceerd bronnenmateriaal vooral de activiteiten der aanhangers van Norman Thomas worden geanalyseerd; een artikel van de heer Peter Dodge over de ontwikkeling van de opvattingen van Hendrik de Man; het slot van de studie van Dr. Dietrich Geyer; een artikel over de Britse „Labour Church”-beweging in het laatste decennium van de negentiende en het eerste van de twintigste eeuw van de heer K. S. Inglis; een bijdrage over de positie van het chartisme in Birmingham omstreeks 1840 van de heer Trygve R. Tholfsen. Dit nummer bevat tevens 216 boekbesprekingen en 70 titels in de rubriek Shorter Writings, terwijl ook een mededeling betreffende de oprichting van de William Green Human Relations Library is opgenomen.

De artikelen van Prof. Silberner en Dr. Geyer zijn voor het grootste gedeelte gebaseerd op bronnen in het bezit van het Instituut.

13. Correspondent te Parijs

Onze correspondent te Parijs zette het zenden van contemporain materiaal voort.

14. Bezoek aan het Instituut

Het aantal bezoekers steeg van 2306 in 1957 tot 2450 in dit verslagjaar. Vooral in de maand september, toen 306 bezoekers geteld werden, deed het gebrek aan ruimte in de studiezaal zich gevoelen. Dit ruimteprobleem alsmede de

reeds volle belasting van de wetenschappelijke en bibliothecarische medewerkers doen de directie met enige zorg een verschijnsel gadeslaan dat overigens verheugend genoeg is, namelijk dat het Instituut „in de loop” komt. Het aantal buitenlandse geleerden, die voor speciale studies langere tijd op het Instituut komen werken, neemt langzaam maar zeker toe. In groepsverband bezochten tot driemaal toe jeugdafdelingen van de Duitse vakbeweging alsmede van de organisatie Die Falken het Instituut. Het Nederlandse bezoek, zo uit universitaire als niet-universitaire kring, wordt gestimuleerd door de groeiende bekendheid van de mogelijkheden, die het Instituut biedt.

Als onderscheiding mag in dit verband niet onvermeld blijven dat de heer Jayaprakash Narayan op zijn tournee door Europa tezamen met de ambassadeur van India het Instituut als eerste instelling in Nederland bezocht.

15. Tentoonstelling

Voor een tweetal Galerijtentoonstellingen te Amsterdam, De Strijdvaardige Prent en Veertig Jaar in Boeken en Amsterdamse Affiches, werd materiaal ter beschikking gesteld. Materiaal over de Sozialistische Partei Österreichs werd ter expositie naar Oostenrijk gezonden, terwijl aan de organisatoren van een tentoonstelling van de vakbond Metall, die te Frankfurt am Main gehouden werd, affiches en brochures over de verkorting van de arbeidstijd ter beschikking werden gesteld.

16. Internationaal Archief voor de Vrouwenbeweging

De uitgave van het drie-maandelijks tijdschrift Endeavour, information about women in the Netherlands, uitgegeven door het I.A.V. op verzoek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, draagt aanzienlijk bij tot het geven van bekendheid aan het Archief.

In de herfst van dit verslagsjaar verscheen de Boekenlijst 1958, waarin opgenomen werden de titels van de boeken en brochures die het I.A.V. ten geschenke ontving van de bibliotheken van Smith College, Northampton, Mass., en Radcliffe College, Cambridge, Mass.

17. Internationaal Contact

Het Instituut ervaart op het ogenblik duidelijk dat de belangstelling voor de sociale geschiedenis internationaal gestadig groeit, die voor het marxisme en leninisme onder invloed van de politieke situatie bepaald ongestadig. In nagenoeg ieder land treden op het ogenblik op deze gebieden meer geleerden naar voren, worden er commissies gevormd en plannen voor de uitgave van geschrif-

ten of periodieken overwogen. Van vele zijden wordt contact, casu quo samenwerking met het Instituut gezocht en het is voor het Instituut dringend gewenst deze contacten te onderhouden en samenwerking te overwegen, wat voor alles eist op de hoogte te blijven van de ontwikkeling en haar wetenschappelijke en politieke achtergronden. Dit nu vergt bijzonder veel tijd.

De relaties van het Instituut met het buitenland werden vermeerderd en versterkt door het werk voor de Review en de niet-periodieke publikaties, door het onderhouden van contact met de buitenlandse bezoekers en door reizen van de heer J. Braunthal, verschillende wetenschappelijke medewerkers en de directeur. Laatstgenoemde woonde van 24-27 maart te Straatsburg de bijeenkomst bij van de Commission Internationale d'Histoire des Mouvements Sociaux et des Structures Sociales, die werkt onder auspiciën van het Internationaal Comité voor Geschiedkundige Wetenschappen en met steun van de Unesco. De commissie leverde met deze conferentie een voortreffelijk trefpunt van geïnteresseerden, zij leverde bovendien dit jaar het eerste resultaat van de onder haar leiding in internationale samenwerking opgezette reeks bibliografieën: het Répertoire international des sources pour l'étude des mouvements sociaux aux XIXe et XXe siècles, vol. I, La Première Internationale, périodiques 1864-1877. Het Instituut heeft met veel genoegen zijn bijdrage aan deze bibliografie geleverd. Voorts bracht de directeur in juli terwille van de acquisitie een bezoek aan Zwitserland. Dr. J. M. Meijer vertegenwoordigde het Instituut op de te Parijs gehouden vergadering van de op instigatie van Prof. Dr. W. Philipp opgerichte Commissie tot bevordering van de studie van Marxisme en Leninisme, welke bijeenkomst samenviel met de conferentie te Straatsburg. Hij bezocht bovendien, gelijk reeds vermeld werd, Rusland. De heer W. Blumenberg vertegenwoordigde het Instituut op een bijeenkomst van Duitse archivariissen in Constanz en voerde tevens besprekingen met enkele Duitse relaties. Dr. H. Lademacher vertegenwoordigde het Instituut op een vergadering van de Friedrich Ebert-Stiftung te Bonn. De heren Dr. P. Scheibert en A. Lehning onderhielden op buitenlandse reizen ten behoeve van de publikatie van de Archives de Bakounine voor het Instituut relaties, de eerste in Rusland, de tweede in Frankrijk. De heer Braunthal deed hetzelfde in West-Europa en in de Verenigde Staten, de heer Dr. J. C. F. Last tenslotte op verzoek van het Instituut in Japan.

18. Contact met de Universiteiten

De Raad van Advies, waarin de onderscheidene academische docenten in de geschiedenis, de sociologie, de sociografie, de sociale psychologie, de politieke wetenschappen, onderdelen der rechtswetenschap, de economie en de etnologie

zitting hebben, fungeerde ook dit jaar als de zo noodzakelijke schakel tussen de universitaire wereld en het Instituut. Om het contact met de Raad te versterken en de leden meer direct op de hoogte te houden van de stand der werkzaamheden, werd dit jaar een aanvang gemaakt met de uitgave van geregeld, maar niet periodiek verschijnende Mededelingen van de Directie.

Ook dit jaar vond oudergewoonte in december een vergadering van de Raad van Advies plaats, waar de directeur een uiteenzetting gaf over de gang van zaken. Hij deelde onder andere mede, dat in de Mededelingen van de Directie een lijst van onderwerpen zou worden opgenomen, waarover op grond van materiaal in bezit van het Instituut scripties of dissertaties geschreven kunnen worden. Op deze uiteenzetting volgde een discussie over de vraag, hoe het gebruik van het Instituut ook verder gestimuleerd zou kunnen worden. Een bezichtiging van de acquisities van 1958 sloot de bijeenkomst.

In dit verband mag nog vermeld worden dat het Instituut het materiaal verschaftte voor een werkcollege over Engeland in de achttiende eeuw, dat aan de universiteit van Amsterdam gehouden werd.

19. Sociaal-historische Studiekring

Het contact met de Sociaal-historische Studiekring bleef voortreffelijk. De bijeenkomsten van de kring werden weer in het gebouw van het Instituut gehouden.

20. Gebouw

De gemeente Amsterdam trof enkele welkome voorzieningen. De belangrijkste en voor de staf bijzonder aangename was het aanbrengen van een buisverlichting in de gangen, die tevens als magazijnruimte dienst doen, de archiefkamer, de administratie en de catalogiseerafdeling. Het dak van het voorgebouw onderging een grote reparatie.

Na al wat in vorige jaarverslagen en in de Algemene Beschouwingen van dit verslag werd gezegd over het gebrek aan ruimte, zo voor de bezoekers, de medewerkers als de verzamelingen, behoeft het nauwelijks betoog dat uitbreiding van het gebouw uiterst urgent is. Het is verheugend, dat de voorbereiding van een plan daartoe goede voortgang maakt, maar het is zeer te hopen, dat dit plan spoedig zijn definitieve vorm bereiken zal en dan eveneens spoedig verwezenlijkt zal kunnen worden: het Instituut zou anders voor bijzonder moeilijke problemen komen te staan.

Wat die voortgang betreft: nadat het gemeentebestuur de directeur van de Dienst der Publieke Werken in 1956 verzocht had een plan tot uitbreiding in overleg met de directie van het Instituut te doen opstellen, nam de wetenschap-

pelijke staf van het Instituut de kwestie in 1957 in studie en stelde een overzicht van voorzieningen op. Dat overzicht vormde een onderwerp van overleg tussen de staf en vertegenwoordigers der gemeentediensten, die het tenslotte aanvaardden als basis voor een eerste ontwerp van uitbreidingsplan. De goedkeuring van dit ontwerp bleek echter op bezwaren te stuiten, die evenwel door het gemeentebestuur op verzoek van het bestuur van het Instituut werden opgeheven. Nadien volgden nieuwe besprekingen tussen de directeur en de medewerkers van het Instituut enerzijds en de vertegenwoordigers van de Dienst der Publieke Werken anderzijds over de verdere uitwerking van het ontwerp, met name over de indeling van de geprojecteerde uitbreiding. Deze uitwerking is thans reeds ver gevorderd.

Gaarne spreekt het bestuur hier zijn dank uit voor de welwillendheid en de steun, die het in deze van het gemeentebestuur en de betrokken diensten heeft mogen ondervinden.

21. Meubilair en Kantoormachines

Aangeschaft werd enig meubilair voor de kamer van de directeur en een schrijfmachine. Ten gerieve van de gebruikers van het leesapparaat werd een lens aangekocht, die het lezen van bepaalde microfilms zeer vergemakkelijkt.

SCHENKING VAN GEDRUKTE WERKEN

Van instellingen en organisaties werden ontvangen:

VAN DE ALGEMENE BOND MERCURIUS, AMSTERDAM
de jaargangen 1934 en 1935 van De Vakbeweging.

VAN DE ALGEMENE BOND VAN AMBTENAREN, 's-GRAVENHAGE
een 18-tal boeken en brochures uit het bezit van wijlen de heer J. ter Laan.

VAN THE ALGERIAN FRONT OF NATIONAL LIBERATION, NEW-YORK
een 5-tal publikaties, waaronder Provisional Government of the Algerian Republic; Policy Declaration made by Mr. Ferhat Abbas; het blad El-Moudjahid.

VAN HET ARCHIVE AND MUSEUM OF THE JEWISH LABOUR MOVEMENT, TEL-AVIV
Ahduth Haavoda, maandblad van de Mapai, de jaren 1930-1932.

VAN DE BIBLIOTHEEK DER STATEN-GENERAAL, 's-GRAVENHAGE, EN DOOR BEMIDDELING VAN DE
KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Decisions and Orders of the National Labor Relations Board, dl. CXVII en CXVIII; Index of Court Decisions Relating to the National Labor Relations Act; 44th Annual Report of the Board of Governors of the Federal Reserve System; 22nd Annual Report of the National Labor Relations Board for the Fiscal Year ended June 30, 1957; National Archives Accessions, no. 54, juni 1958.

VAN HET CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK, 's-GRAVENHAGE
een aantal nummers uit 1956 van diverse bladen, o.a. vakbondsbladen; de gebonden jaargangen 1906-1956 van Arbejdren.

VAN DE COLUMBIA UNIVERSITY IN THE CITY OF NEW YORK, RUSSIAN INSTITUTE, DOOR BEMIDDELING
VAN DE HEER W. LERNER

Reports on Research and Publication, 1948-1956.

VAN DE COMMUNIST PARTY OF ISRAEL, TEL-AVIV
enkele pakketten kranten.

VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ CHINA, PEKING
partijverslagen, en een 30-tal brochures, o.a. van Mao Tse-toeng en Tsjoë En-lai.

VAN DIETZ VERLAG, BERLIJN

een 25-tal publikaties, waaronder Dokumente und Materialien zur Geschichte der deutschen Arbeiterbewegung; W. Ulbricht, Grundfragen der Politik der SED; Friedrich Engels, Internationales aus dem „Volksstaat“ (1871-1875).

VAN DE EUROPEAN REGIONAL ORGANIZATION OF THE I.C.F.T.U., BRUSSEL
een groot aantal publikaties en rapporten.

VAN DE ISRAEL SOCIALIST LABOUR PARTY (MAPAI), TEL-AVIV
 een aantal kranten en tijdschriften.

VAN DE NATIONAL COUNCIL OF LABOUR COLLEGES, TILLYCOUNTRY, SCHOTLAND, DOOR BEMIDDELING
 VAN DE HEER J. BRAUNTHAL
 de gebonden jaargangen 1909-1910, 1912, 1921-1925, 1927-1930, 1933-1935, 1937, 1940-1945 van
 het blad Plebs; tevens het zeer zeldzame pamflet The Burning Question of Education.

VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH-HISTORISCH ARCHIEF, 's-GRAVENHAGE
 evenals vorige jaren een grote partij naoorlogse Nederlandse vakbondsbladen, brochures, jaarver-
 slagen, kranten.

VAN DE NEDERLANDSCHE HEIDEMAATSCHAPPIJ, ARNHEM
 een aantal publikaties uit de jaren 1892-1930.

VAN HET NEDERLANDS VERBOND VAN VAKVERENIGINGEN, AMSTERDAM
 ingebonden jaargangen van De Vakbeweging 1957 en De Stem van de Arbeid 1956-1957; een
 groot aantal brochures en losse nummers van tijdschriften.

VAN DE OPENBARE LEESZAAL EN BIBLIOTHEEK, AMSTERDAM
 enkele pakketten kranten, vnl. vakbonds- en politieke bladen.

VAN DE PARTIJ VAN DE ARBEID, AMSTERDAM
 een groot aantal brochures en losse nummers van tijdschriften, benevens enkele van haar publikaties

VAN DE PROVINCIALE BIBLIOTHEEK VAN FRIESLAND, LEEUWARDEN
 een 130-tal boeken en brochures, alsmede distributiebescheiden uit de Eerste Wereldoorlog.

VAN LE RÉVEIL - IL RISVEGLIO, GENÈVE
 een 130-tal brochures uit de jaren 1940-1946.

VAN HET RIJKSINSTITUUT VOOR OORLOGSDOCUMENTATIE, AMSTERDAM
 2 prenten van de S.D.A.P. en een 45-tal foto's.

VAN DE SOZIALDEMOKRATISCHE PARTEI DEUTSCHLANDS, BONN
 een groot aantal brochures, en geregeld de bladen Berichte über die Entwicklung in der Sowjetzone;
 Berichte über die Entwicklung in Polen; Berichte über die Entwicklung in der Sowjet-Union.

VAN DE STADSBIBLIOTHEEK EN -LEESZAAL, HAARLEM
 12 banden met door Braakensiek voor de Groene Amsterdammer getekende politieke platen uit de
 jaren 1887-1907 en 1910-1919.

VAN DE STICHTING BEDA, AMSTERDAM
 een 120-tal boeken en brochures betreffende de Vredesbeweging.

VAN DE TRIBÛNE-VERLAG, BERLIJN
 een 35-tal publikaties.

VAN DE UNITED NATIONS, NEW YORK
 een aantal brochures en rapporten.

VAN DE UNITED WORKERS PARTY OF ISRAEL (MAPAM), TEL-ÁVIV
enkele pakketten kranten en tijdschriften.

VAN DE VERENIGING NEDERLAND-USSR, AMSTERDAM
diverse naoorlogse jaargangen van Russische kranten, b.v. Pravda, Izvestija, Selskoe, Komsomol-
skaja Pravda.

VAN DE WAARHEID, AMSTERDAM
evenals vorige jaren geregeld zendingen brochures, periodieken en statistisch materiaal.

VAN DE DR. H. B. WIARDI BECKMAN STICHTING, AMSTERDAM
een aantal publikaties; een brief van Dr. H. B. Wiardi Beckman; een aantal oude brochures en schot-
schriften; brochures van Kees Meyer; materiaal betreffende de affaire R. Heyne contra W. Müller
en Co.

Voorts ontving het Instituut gedrukte werken van de volgende personen:

VAN DE HEER J. BRAUNTHAL, TEDDINGTON
een 300-tal boeken en brochures, waaronder belangrijk materiaal uit Birma; Oostenrijks illegaal
materiaal.

VAN DE HEER H. DAY, BRUSSEL
ongeveer 20 werkjes op het gebied van het anarchisme, waaronder een drietal bibliografieën van
Devaldès, Ernestin en Reclus.

VAN DE HEER A. EBERLEIN, ROSTOCK I. M.
geregeld aanvullingen op zijn Bibliographie und Bestandverzeichnis der periodischen Schriften der
politischen und gewerkschaftlichen Arbeiterbewegung; verder een fotocopie van een nummer van
de communistische bedrijfskrant van de Neptun-Werft Rostock, Der Rote Werftprolet.

VAN DE HEER FRANKEN, BILTHOVEN
een aantal nummers van diverse bladen, o.a. Stemmen voor Waarheid en Vrede uit de jaren 1870-
1890, De Nieuwe Tijd uit de jaren 1918-1919, De Toortsdrager, De Opbouw, De Sociale Gids;
en een aantal oude brochures.

VAN DE HEER C. W. FRENKE, 's-GRAVENHAGE
een 100-tal boeken en brochures.

VAN PROF. MR. W. F. DE GAAY FORTMAN, 's-GRAVENHAGE
een aantal brochures en krantjes, en enkele nummers van De Gids voor Indonesië.

VAN DE HEER E. KATAN, EDE
nummers van De Communistische Gids, Internationale Literatur, De Nieuwe Tijd, De Vrije Katheder;
verder enige mappen knipsels betreffende Kerk en Samenleving.

VAN DE HEER E. KUPERS, BLOEMENDAAL
een groot aantal nummers van tijdschriften; verslagen van verschillende instellingen, o.a. van de
Partij van de Arbeid.

VAN MR. M. J. A. MOLTZER, BLOEMENDAAL

een collectie boeken, brochures en tijdschriftartikelen van en over Walther Rathenau; verder een 500-tal boeken, brochures en tijdschriften betreffende het fascisme, het communisme, en de Nederlandse en Duitse arbeidersbeweging.

VAN DE HEER C. VAN OVERBERGH, BRUSSEL

de door hem geschreven boeken Karl Marx, critique de sa guerre des classes; Karl Marx, critique de son économie politique; Karl Marx, son oeuvre, bilan du marxisme; Het marxisme, critiek van zijn acht fundamentele karaktertrekken.

VAN DE HEER E. PONSTEIN, AMSTERDAM

de verzameling brochures, boeken en kranten van zijn vader betreffende de sociale beweging 1890-1940; verder een 30-tal boeken en een geordend knipselarchief.

VAN MEVROUW DR. W. H. POSTHUMUS-VAN DER GOOT, AMSTERDAM

een 6-tal boeken.

VAN DE HEER J. B. PRINSZE, WORMERVEER

een aantal brochures; een groot aantal nummers van De Vlam 1945-1949; verder losse nummers van o.a. De Regenboog, Uitkijkpost, Arbeid.

VAN DR. B. SAPIR, NEW YORK

een 23-tal publikaties, waaronder rapporten van de Judiciary United States Senate.

VAN DR. B.W. SCHAPER, AMSTERDAM

de jaargangen 1937-1939 en 1946-1950 van The New Statesman and Nation.

VAN JONKVROUWE L. H. BARONESSE SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE, VOORSCHOTEN,

DOOR BEMIDDELING VAN DR. L. BRUMMEL

een collectie kranten uit de jaren 1815-1853, waaronder De Opregte Haarlemsche Courant, Le Globe, Le Temps, Le Nain Jaune, Le Siècle; tevens een aantal nummers van Deutsche Gelehrte Anzeige uit de jaren 1817-1818.

VAN DR. W. C. B. SMITHUYSEN, AMSTERDAM

het zeldzame boekje Voeux d'un solitaire van Bernardin-Henri de Saint-Pierre, 1789

VAN MEVROUW J. M. WELCKER, OEGSTGEEST

een 50-tal brochures betreffende de Eerste Wereldoorlog.

VAN MEVROUW E. WESTERMANN-DE BUSSY, HILVERSUM

een groot aantal brochures en boeken uit de periode 1863-1930, o.a. van Lassalle, Stoffel, Schacpman, Treub.

VAN MEVROUW M. P. M. WIARDI BECKMAN-WACKIE EYSTEN, OVERVEEN

uit de nalatenschap van haar man een collectie brochures uit de jaren '30; een verzameling documentatiemateriaal over Scandinavië, bestaande uit krantenknipsels, syllabi, etc.; teksten van radiolezingen en artikelen van Dr. H. B. Wiardi Beckman; een aantal boeken.

VAN DR. F. WIBAUT, AMSTERDAM

een 50-tal brochures.

VAN DE HEER J. DE WOLF, MAASTRICHT

de jaargangen 1931-1939 van De Chauffeur, maandblad van de Nederlandse Bond van Particuliere Chauffeurs.

Ook van de hieronder genoemde instellingen werden zendingen ontvangen:

Algerije:

Editions du Bureau Nord-Africain du Congrès Juif Mondial, Algiers; Frente Argelino de Liberacion Nacional, New York; Gouvernement Général de l'Algérie, Algiers; Résistance Algérienne, Tunis.

Argentinië:

Partido Socialista, Buenos Aires.

België:

Algemeen Christelijk Vakverbond, Brussel; Belgische Socialistische Partij, Brussel; Centrale der Boeknijverheid, Brussel; Kommunistische Jeugd van België, Brussel.

Bulgarije:

Académie Bulgare des Sciences, Sofia.

Canada:

Canadian and Catholic Confederation of Labor, Montreal; Department of Labour, Ottawa.

Ceylon:

Lanka Samasamaja Publications, Colombo.

Chili:

Prensa Latinoamericana, Santiago.

China:

Foreign Languages Press, Peking.

Duitsland (W.):

Agrarsoziale Gesellschaft, Göttingen; Amt für Statistik und Wahlen, Braunschweig; Arbeitsausschuss „Kampf dem Atomtod“, Bonn-Venusberg; Bundesarchiv, Koblenz; Bundesministerium der Finanzen, Bonn; Bundesministerium für Gesamtdeutsche Fragen, Bonn; Bundesministerium für Vertriebene, Flüchtlinge und Kriegsgeschädigte, Bonn; Bundesvereinigung der Deutschen Arbeitgeberverbände, Keulen; Bundeszentrale für Heimatdienst, Bonn; Bund-Verlag, Köln-Deutz; Christlich-Demokratische Arbeitnehmerschaft, Königswinter; Deutsche Angestellten-Gewerkschaft, Hamburg; Deutsche Forschungsgemeinschaft, Bad Godesberg; Deutsche Genossenschaftskasse, Frankfurt am Main; Deutscher Genossenschaftsverlag, Wiesbaden; Forschungsgesellschaft für Agrarpolitik und Agrarsoziologie, Bonn; Freie Rundschau, Berlijn; Gesellschaft der Freunde Mannheims und der Ehemaligen Kurpfalz, Mannheim; Golos Naroda, München; Hinter dem Eisernen Vorhang, München; Industriegewerkschaft Bau, Steine, Erden, Frankfurt am Main; Industriegewerkschaft Bergbau, Bochum; Industriegewerkschaft Metall, Frankfurt am Main; Industrie- und Handelskammer, Braunschweig; Informationsbureau West, Berlijn-Schlachtensee; Institut für Weltwirtschaft, Kiel; Institut für Wirtschaftspolitik, Keulen; Institut zur Erforschung der UdSSR, München; Niedersächsische Landeszentrale für Heimatdienst, Hannover; Osteuropa-Institut, Berlijn; Ostfriesische Landschaft, Aurich; Presse- und Informationsamt der Bundesregierung, Bonn; Swoboda-Verlag,

München; Tarantel-Press, Berlijn; Verlag Die Brücke, München; Verlag Dr. Rudolf Binapfl, Regensburg; Verlagsgesellschaft Deutscher Konsumgenossenschaften, Hamburg; Werkgemeinschaft Christlicher Arbeitnehmer, München; Wirtschaftshochschule, Mannheim; Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt.

Duitsland (O.):

Akademie-Verlag, Berlijn; Aufbau-Verlag, Berlijn; Ausschuss für Deutsche Einheit, Berlijn; Deutsche Akademie der Wissenschaften, Berlijn; Gesellschaft für Kulturelle Verbindungen mit dem Ausland, Berlijn; Gewerkschaft Kunst, Berlijn; Institut für Arbeitsökonomik und Arbeitsschutzforschung, Dresden; Kongress-Verlag, Berlijn; Museum für Geschichte der Leipziger Arbeiterbewegung, Leipzig; Union Verlag, Berlijn; Universitätsbibliothek, Jena; Verlag Enzyklopädie, Leipzig; Verlag Rütten & Loening, Berlijn; Verlag Die Wirtschaft, Berlijn.

Ecuador:

Universidad Central, Facultad de Ciencias Economicas, Quito.

Engeland:

Barclays Bank, Londen; Co-operative Party, Londen; Co-operative Productive Federation, Leicester; Co-operative Union, Manchester; Education Department, Co-operative Union, Loughborough; Fabian Society, Londen; Friends Peace Committee, Londen; Friends Service Council, Londen; Labour Party, Londen; Lincolns-Prager Ltd., Londen; National Peace Council, Londen; The Nuffield Foundation, Londen; The Plough Publishing House, Bridgnorth; Political and Economic Planning, Londen; Royal Institute of International Affairs, Londen; Salvation Army, Londen; Soviet News, Londen; Syndicalist Workers Federation, Londen; Trades Union Congress, Londen.

Estland:

Estonian Labour Movement in Exile, Stockholm.

Finland:

Sos.-dem. Puoluetuimisto, Helsinki.

Frankrijk:

Ambassade de France aux Pays-Bas, Amsterdam; L'Amicale des Anciens Volontaires Français en Espagne Républicaine, Parijs; Les Amis de la Liberté, Parijs; Centre d'Action Européenne Fédéraliste, Parijs; Centre d'Information et de Coordination pour la Défense des Libertés et de la Paix, Clichy; Les Editeurs Français Réunis, Parijs; Editions du Monde Ouvrier, Parijs; Editions Quatrième Internationale, Parijs; Editions Sociales, Parijs; Fédération Nationale de la Mutualité Française, Parijs; Groupe Socialiste Libertaire, Neuilly; Librairie Armand Colin, Parijs; Parti Communiste Français, Parijs; Parti Socialiste S.F.I.O., Parijs; Société d'Histoire de la Révolution de 1848, Parijs; Société des Amis (Quakers), Parijs; Société Française d'Editions et de Publications Syndicales Internationales, Parijs; Tribune du Socialisme, Parijs; Union des Syndicalistes, Parijs.

Griekenland:

Greek Confederation of Labor, Athene.

Guatemala:

Ministerio de Educacion Publica, Guatemala.

Hongarije:

Conseil Central des Syndicats Hongrois, Boedapest; Informationsamt des Ministerrates der Ungarischen Volksrepublik, Boedapest.

Ierland:

The United Irishman, Dublin.

India:

Praja Socialist Party, New Delhi.

Indonesië:

Hoge Commissariaat van de Republiek Indonesia, 's-Gravenhage.

Israël:

Achduth Haavoda Party in Israel, Tel Aviv; Ambassade van Israël, 's-Gravenhage; Bank Leumi Le-Israël, Zürich; Government Printer, Tel-Aviv; Jewish Agency, Tel-Aviv; Jewish National Fund, Jerusalem; Ministry for Foreign Affairs, Jerusalem; Mount Zion Reporter, Jerusalem; The New and Latter House of Israel, Bickley (Engeland); Zionist Organisation, Jerusalem.

Italië:

Casa Editrice Movimento Operaio, Milaan; Partito Comunista Italiana, Rome.

Jamaica:

Institute of Social and Economic Research, Jamaica.

Japan:

Ministry of Labor, Tokio; Sohyo, Tokio.

Joegoslavië:

Ambassade de la République Populaire Fédérative de Yougoslavie aux Pays-Bas, 's-Gravenhage; Bibliothèque Centrale de l'Académie Serbe des Sciences, Belgrado; Ekonomski Institut F.N.R.J., Belgrado; Faculté de Droit de Belgrade, Belgrado; The People's Youth of Yugoslavia, Belgrado; Uitgeversmaatschappij Rad, Belgrado; Zadružna Knjiga, Belgrado.

Mexico:

Organización Regional Interamericana de Trabajadores, Mexico; Tierra y Libertad, Mexico.

Nederland:

Algemeen Comité van Overheidspersoneel, 's-Gravenhage; Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond, Utrecht; Algemene Nederlandse Bouwbedrijfsbond, Amsterdam; Algemene Nederlandse Grafische Bond, Amsterdam; Amsterdamse Bestuurdersbond, Amsterdam; Atlantische Commissie, 's-Gravenhage; Bond voor Staatspensionnering, Meppel; Centraal Planbureau, 's-Gravenhage; Centraal Sociaal Werkgevers-Verbond, 's-Gravenhage; Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank, 's-Gravenhage; De Centrale Volksbank, Utrecht; Centrum voor Staatkundige Vorming, 's-Gravenhage; Christelijk Nationaal Vakverbond, Utrecht; Christelijke Bond van Kapperspersoneel, Utrecht; Christelijke Bond van Sigarenmakers en Tabakbewerkers in Nederland, Kampen; College van Rijksbemiddelaars, 's-Gravenhage; Comité ter Bestudering van Ordeningsvraagstukken, Hengelo; Contactgroep Opvoering Productiviteit, 's-Gravenhage; Convent der Christelijk-Sociale Organisaties, 's-Gravenhage; Coöperatieve Verbruiks- en Productievereniging Cornea, Amsterdam; Door de Eeuwen Trouw, Eindhoven; Economisch Instituut voor de Middenstand, 's-Gravenhage; Federatie Organisaties Intellectuele Beroepen, 's-Gravenhage; Gemeentelijk Tehuis voor Ouden van Dagen, Rotterdam; Gemeentelijke Archiefdienst, Amsterdam; Gemeentelijke Dienst voor Sociale Zaken, Rotterdam; Internationaal Archief voor de Vrouwenbeweging, Amsterdam; Katholieke Arbeiders

Beweging in het Bisdom Breda, Breda; Katholieke Bouwvakarbeidersbond St.-Joseph, Utrecht; Katholieke Vereniging van Werkgevers in de Metaalindustrie, Tilburg; Katholieke Volkspartij, 's-Gravenhage; Koninklijk Instituut voor de Tropen, Amsterdam; Koninklijke Bibliotheek, 's-Gravenhage; Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Amsterdam; Koninklijke Nederlandse Zuivelbond, 's-Gravenhage; Koninklijke Van Gorcum, Assen; Kring van Directeuren en Administrateurs van Bedrijfsverenigingen, Amsterdam; Landbouw-Economisch Instituut, 's-Gravenhage; Ministerie van Maatschappelijk Werk, 's-Gravenhage; Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid, 's-Gravenhage; Ministerie van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid, 's-Gravenhage; Nationale Coöperatieve Raad, 's-Gravenhage; Nederland-Noord Europa Instituut, Rotterdam; Nederlands Agronomisch-Historisch Instituut, Groningen; Nederlands Gesprekcentrum, Rotterdam; Nederlands Verbond van Middenstandsverenigingen, 's-Gravenhage; Nederlands-Zuidafrikaanse Vereniging, Amsterdam; Nederlandsch Economisch Instituut, Rotterdam; Nederlandse Bond van Middelbare en Hogere Technici, Amsterdam; Nederlandse Bond van Schoenmakersgezellen, Amsterdam; Nederlandse Bond van Vervoerspersoneel, Utrecht; Nederlandse Bond van Vervoerspersoneel, afdeling 's-Gravenhage; Nederlandse Christelijke Boeren- en Tuindersbond, 's-Gravenhage; Nederlandse Emigratiedienst, 's-Gravenhage; Nederlandse Katholieke Apothekers-assistentenbond St.-Lucas, Breda; Nederlandse Katholieke Arbeidersbeweging, Utrecht; Nederlandse Katholieke Bond van Administratief, Verkoopend en Verzekeringpersoneel Sint Franciscus van Assisi, Amsterdam; Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek, 's-Gravenhage; Nederlandse Stichting voor Culturele Samenwerking met Suriname en de Nederlandse Antillen, Amsterdam; Netherlands Universities Foundation for International Co-operation, 's-Gravenhage; Openbare Leeszaal en Bibliotheek, Amsterdam; Pacifistisch Socialistische Partij, Amsterdam; Persdienst voor Wereldbestuur Amsterdam; Plus Ultra, Amsterdam; Quaker-Centrum, Amsterdam; Raad voor het Midden- en Kleinbedrijf, 's-Gravenhage; Rijksdienst voor het Nationale Plan, 's-Gravenhage; N. Samsom N.V. Uitgever, Alphen aan den Rijn; Sociaal-Economische Raad, 's-Gravenhage; Sociologisch Instituut van de Rijksuniversiteit Utrecht, Utrecht; Stichting Het Nederlands Studenten Sanatorium, Amsterdam; Stichting Ivio, Amsterdam; Stichting Textiel-geschiedenis, Hengelo; Uitgeverij Pegasus, Amsterdam; Unie van Vrouwelijke Vrijwilligers, Amsterdam; Unilever, Rotterdam; Universitair Asyl Fonds, Utrecht; Universiteit van Amsterdam, Amsterdam; Verbond van Protestants-Christelijke Werkgevers in Nederland, 's-Gravenhage; Vereniging van Adjunct-Inspecteurs van 's Rijks Belastingen, Rotterdam; Vereniging voor de Staathuishoudkunde, Utrecht; Voorlichtingsdienst der Republiek Zuid-Molukken, Rotterdam; De Vrije Gedachte, Amsterdam; Vuga-Boekerij, 's-Gravenhage.

Nigeria:

Federal Government Printer, Lagos.

Noorwegen:

Royal Norwegian Ministry of Social Affairs, Oslo.

Oostenrijk:

Kammer für Arbeiter und Angestellte, Wenen; Sozialistische Partei Österreichs, Wenen; Unfallverhütungsdienst der Allgemeinen Unfallversicherungsanstalt, Wenen.

Polen:

Bureau d'Informations Polonaises, Parijs; Direction Générale des Archives d'Etat de Pologne, Warschau; Instytut Zachodni, Posen; Książka i Wiedza, Warschau; Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warschau; Polonia Publishing House, Warschau; Polska Akademia Nauk, Warschau;

Towarzystwo Naukowe, Torún; Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Wrocław; Zachodnia Agencja Prasowa, Posen.

Roemenië:

Academia Republicii Populare Romîne, Bockarest; Institutul Român Pentru Relatiile Culturale cu Strainatatea, Bockarest.

Spanje:

Partido Socialista Obrero Español, Toulouse.

Trinidad:

The Caribbean Commission, Port-of-Spain.

Tsjechoslowakije:

Czechoslovak Free Trade Union Federation, New York; Ed. Orbis, Praag.

U.S.S.R.:

Ambassade van de U.S.S.R., 's-Gravenhage.

Verenigde Staten:

American Federation of Labor and Congress of Industrial Organizations, Washington; American Labor Education Service, New York; American O.R.T. [Organization for Rehabilitation through Training] Federation, New York; Anti-Defamation League of B'nai B'rith, New York; Baker Library, Boston; Conference on Jewish Social Studies, New York; Constitution and Free Enterprise Foundation, New York; Deutsches Komitee der Sozialistischen Arbeiter Partei von Amerika, New York; Free Europe Committee, New York; Fund for the Republic, New York; General Services Administration, Washington; George Washington University, Washington; Hashomer Hatzair, New York; Institute for Religious and Social Studies, New York; Institute of Industrial Relations, Berkeley; Institute of Labor and Industrial Relations, Detroit; International Union, United Automobile, Aircraft and Agricultural Implement Workers of America, Detroit; Jewish Labor Committee, New York; John Hopkins Press, Baltimore; National Labor Service, New York; New York State School of Industrial and Labor Relations, Ithaca; Pioneer Publishers, New York; Post War World Council, New York; Rand Corporation, Santa Monica; Research Program on the U.S.S.R., New York; Rockefeller Foundation, New York; Russian Research Center, Cambridge (Mass.); Social Science Library, New York; Socialist Labor Party, New York; Society for the Prevention of World War III, New York; United States Information Service, 's-Gravenhage.

Viet-Nam (N.):

Ministry of Foreign Affairs, Hanoi.

Zuid-Afrika:

Inligtingsdiens van die Departement van Naturellesake, Pretoria; Instituut van Administrateurs van Nie-Blanke Aangeleenthede, Johannesburg; South African Institute of Race Relations, Johannesburg; South African Trade Union Council, Johannesburg.

Zweden:

Swedish Central Bureau of Statistics, Stockholm.

Zwitserland:

Christlichnationaler Gewerkschaftsbund der Schweiz, Bern; Sozialdemokratische Partei der Schweiz, Bern.

Internationaal:

Association Internationale des Juristes Démocrates, Brussel; Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, Luxemburg; Fédération Internationale des Résistants, Wenen; Instituto de Investigaciones Internacionales del Trabajo, Mexico; International Commission of Jurists, 's-Gravenhage; International Confederation of Free Trade Unions, Brussel; International Federation of Industrial Organizations and General Workers' Unions, Amsterdam; International Peasant Union, New York; International Society of Social Studies, Londen; International Transport Workers' Federation, Londen; International Union of Socialist Youth, Wenen; International Union of Students, Praag; International Voluntary Service, Londen; Internationale Union der Gewerkschaften der Lebens- und Genussmittelbranchen, Genève; Ligue Internationale de Femmes pour la Paix et la Liberté, Genève; Organisatie voor Europese Economische Samenwerking, Parijs; Socialist International, Londen; Unesco, Parijs; United Nations Commission for Europe, Genève; War Resisters' International, Enfield; Women's International Democratic Federation, Berlijn; World Brotherhood, New York; World Federation of Democratic Youth, Boedapest; World Federation of Trade Unions, Praag.

Bovendien werden geschenken ontvangen van de volgende personen:

V. Alba, Washington; G. A. Aldred, Glasgow; Dr. I. Avakumović, Aberdeen; Prof. Dr. W. Banning, Driebergen; Prof. Dr. J. W. Bezemer, Amsterdam; Prof. P. Brock, Warschau; M. J. Broekmeyer, Amsterdam; D. H. Couvée, Amsterdam; H. Desroche, Parijs; mej. J. Dommissie, Amsterdam; S. M. Draskovich, Chicago; Dr. H. Ebeling, Büderich; Prof. Dr. G. Eckert, Braunschweig; U. Fedeli, Ivrea; mej. L. Fisch, Düsseldorf-Wersten; F. Fizaine, Parijs; Prof. Dr. Ch. A. Gulick, Berkeley; C. Heller, Parijs; Dr. F. de Jong Edz., Amsterdam; Dr. J. Kissman, New York; Dr. H. Lademacher, Amsterdam; Dr. J. C. F. Last, Amsterdam; S. Lemarin, Parijs; Prof. Dr. F. Lenz, Linz a. d. Donau; Prof. Mr. M. G. Levenbach, Amsterdam; Prof. F. L'Huillier, Straatsburg; W. W. Littell, Bad Godesberg; L. G. Lôbo, Rio de Janeiro; mej. R. McVey, Ithaca; T. Malcolm, Dalkeith; P. Minard, Parijs; P. Monatte, Parijs; W. Najdus, Warschau; Dr. W. Nelz, Zürich; Prof. A. Noland, New York; F. E. Peeters, Sint-Jans-Molenbeek; Dr. C. M. Rama, Montevideo; L. V. Remite, Bogota; E. Rodrigues, Rio de Janeiro; J. de Ronde, Amsterdam; R. Rosdolsky, Detroit; H. Rosenberg, Brooklyn; W. Runge, Hamburg; Dr. B. Sapir, New York; Dr. M. Schlosser, Gross-Krotzenburg; Prof. Dr. S. Schwann, Stettin; mej. M. C. J. Snethlage, Amsterdam; S. Sugihara, Osaka; J. Suret-Canale, Parijs; S. Tohara, Tokio; Dr. Z. Topalovič, Cormeilles en Parisis; A. C. Vinescou, Rio de Janeiro; W. Voisé, Warschau; mevrouw N. Zarembo, Parijs; S. Zarembo, Parijs.

BEGROTING EN REKENING 1958 EN BEGROTINGEN 1959 EN 1960

LASTEN:				
	Rekening 1958	Begroting 1958	Begroting 1959	Begroting 1960
I. Bibliotheek:				
Aankoop boeken en				
archieven	f 9.200.58	f 8.250.—	f 8.250.—	f 15.000.—
Bindwerk	- 458.—	- 500.—	- 3.500.—	- 5.000.—
II. Jaarverslag.				
	- 950.—	- 650.—	- 650.—	- 900.—
III. Vervoer:				
Vrachtkosten	- 1.652.80	- 500.—	- 500.—	- 750.—
Reis-, verblijf- en representatiekosten	- 4.015.32	- 2.000.—	- 3.200.—	- 3.200.—
Reis- en verblijfkosten assistentie verwerving	- 1.440.90	- 2.000.—	- 2.000.—	- 2.000.—
IV. Salarissen¹:				
Directeur	- 6.450.—	- 6.450.—	- 7.000.—	- 7.500.—
Secretariaat	- 1.200.—	-	- 1.200.—	- 1.200.—
Secretaresse v.d. directie	—	—	—	- 5.650.—
Bibliotheecaresse	- 7.646.40	- 7.100.—	- 7.860.—	- 8.520.—
Bibliotheekassistenten	- 7.731.88	- 7.600.—	- 8.020.—	- 8.800.—
Catalogiseersters	- 6.346.60	- 7.000.—	- 7.520.—	- 8.000.—
Catalogiseersters	—	—	—	- 7.090.—
Assistentie verwerving	- 3.188.47	- 3.000.—	- 3.000.—	- 3.500.—
Typist v.d. catalogus, tevens magazijnbediende 1ste kl.	- 5.922.09	- 4.450.—	- 4.910.—	- 5.490.—
Magazijnbediende 2e klasse	—	—	—	- 3.830.—
Magazijnbediende 2e klasse	—	—	—	- 3.460.—
Assistent kranten	- 372.94	- 2.950.—	- 2.950.—	- 3.270.—
Concierge	- 4.274.99	- 3.800.—	- 4.260.—	- 4.790.—
Administratrice	- 5.606.76	- 5.100.—	- 5.760.—	- 6.390.—
Typiste	- 2.429.40	- 3.500.—	- 3.760.—	- 2.980.—
Typiste-telefoniste	—	—	—	- 2.800.—
Wetenschappelijke medewerkers:				
Ned.-Engels Kabinet	- 4.965.30	- 8.650.—	- 7.260.—	- 8.280.—
Duits Kabinet I	- 9.770.40	- 9.200.—	- 10.000.—	- 11.020.—
Duits Kabinet II	- 5.539.77	—	—	- 8.780.—
Russisch Kabinet	- 9.206.40	- 8.650.—	- 9.440.—	- 10.460.—
Frans Kabinet	- 8.146.44	- 7.600.—	- 8.365.—	- 9.380.—
Algemene dienst	—	—	—	- 6.760.—
V. Post Parijs.				
	- 790.80	- 1.500.—	- 300.—	p.m.

¹ In afwijking met vorige jaren werd de toeslag A.O.W. dit jaar in de salarissen begrepen en niet als afzonderlijke post opgevoerd.

	Rekening 1958	Begroting 1958	Begroting 1959	Begroting 1960
VI. Publikaties:				
a) Review:				
Wetenschappelijke medewerker I (Redacteur)	- 7.646.40	- 7.100.—	- 7.860.—	- 8.880.—
Wetenschappelijke mede- werker II	- 8.518.22	—	—	- 7.000.—
Secretaresse	- 5.127.24	- 4.650.—	- 5.160.—	—
Secretaresse	—	—	—	- 2.980.—
Drukkosten	- 9.213.25	- 8.500.—	- 8.500.—	- 8.500.—
Vertaal- en verzendkosten	- 2.025.36	- 2.000.—	- 2.000.—	- 2.000.—
Honoraria	- 1.111.50	- 1.500.—	- 1.500.—	- 1.500.—
b) Overige publikaties:				
1. Russische publikaties	- 13.900.86	—	—	—
2. Duitse publikaties	- 4.386.94	—	—	—
VII. Internationale samenwerking	—	- 4.000.—	- 1.000.—	- 2.500.—
VIII. Exploitatie gebouw:				
Huur	- 7.063.—	- 6.150.—	- 6.525.—	- 7.063.—
Onderhoud gebouw	- 5.000.—	- 5.000.—	- 5.000.—	- 5.000.—
Verwarming	- 4.046.11	- 4.000.—	- 4.000.—	- 4.000.—
Verlichting	- 1.450.44	- 1.200.—	- 1.200.—	- 2.000.—
Watervoorziening	- 57.22	- 50.—	- 50.—	- 50.—
Schoonmaak	- 1.385.28	- 1.200.—	- 1.500.—	- 2.400.—
Onderhoud inventaris	- 648.64	- 550.—	- 550.—	- 550.—
IX. Meubilair				
Schrijfmachines	- 1.496.—	- 2.000.—	- 1.000.—	- 2.000.—
X. Bureaunkosten:				
Kantoorbehoefte en porti	- 3.437.97	- 2.500.—	- 2.500.—	- 3.000.—
Telefoon	- 1.959.49	- 2.000.—	- 2.000.—	- 2.000.—
Aankoop kartonnage	- 1.454.61	- 1.100.—	- 1.100.—	- 1.500.—
Aankoop stencils	- 494.80	- 400.—	- 400.—	- 800.—
Boekhouding	- 650.—	- 550.—	- 600.—	- 750.—
XI. Voorziening personeel:				
Ziektefondsenbesluit, ziekte- wet, kinderbijslagwet, werkloosheidswet	- 6.235.87	- 6.600.—	- 6.600.—	- 10.400.—
Toeslagen alg. ouderdomswet — ¹⁾	— ¹⁾	- 4.700.—	- 4.700.—	— ¹⁾
Rentezegels	- 330.60	- 350.—	- 350.—	- 500.—
Verzekering	- 3.996.12	- 3.700.—	- 3.700.—	- 4.200.—
XII. Diversen: .				
Lidmaatschappen	- 100.—	- 200.—	- 200.—	- 200.—
Onkosten vergadering	- 217.34	- 100.—	- 100.—	- 200.—
Huishoudelijke uitgaven	- 1.177.10	- 750.—	- 750.—	- 1.000.—
Diversen	- 661.81	- 500.—	- 500.—	- 500.—
XIII. Int. Arch. Vrouwenbeweging - 1.000.— - 1.000.— - 1.000.— - 1.000.—				
XIV. Onvoorzien . . . . . - 644.30 - 2.500.— - 2.500.— - 2.500.—				
Nadelig saldo 1957	- 105.37	—	—	—
	f203.400.08	f175.900.—	f183.150.—	f250.973.—

¹ Inbegrepen in salarissen.

BATEN:

	Rekening 1958	Begroting 1958	Begroting 1959	Begroting 1960
Bijdrage Rijk, Min. O.K.W.	f 51.658.—	f 55.500.—	f 58.500.—	f 58.500.—
Bijdrage Gemeente Amsterdam . . .	- 60.150.—	- 60.150.—	- 63.150.—	- 63.688.—
Vergoeding en subsidie Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank . . .	- 55.500.—	- 55.500.—	- 58.500.—	- 58.500.—
Subsidie Ned. Organisatie v. Zuiver- Wetenschappelijk Onderzoek . . .	- 15.382.18	—	—	—
Subsidie Rockefeller Foundation . .	- 9.386.94	—	—	—
Huur en verzorging lokaliteiten . . .	- 600.—	- 600.—	—	—
Abonnementen Review	- 3.677.17	- 2.500.—	- 2.500.—	- 4.000.—
Verkoop publikatie Fa. E. J. Brill . .	- 766.50	—	—	—
Verkoop dubbeltallen	- 1.827.20	- 1.650.—	- 500.—	—
Terugontvangen ziekengelden, enz.	- 4.203.38	—	—	—
Uit andere bronnen te dekken . . .	- —	—	—	- 66.285.—
Nadelig saldo	- 248.71	—	—	—
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	f 203.400.08	f 175.900.—	f 183.150.—	f 250.973.—

BALANS PER 31 DECEMBER 1958

Saldo kas	f 1.117.98	Saldo bank	f 4.848.66
Ned. Organisatie v. Zuiver- Wetenschappelijk Onderzoek . . .	- 7.294.07	Boekenrekeningen	- 877.69
Sociale Zaken, afrekening 1958 . . .	- 2.217.94	Review: drukkosten	- 2.693.—
Rekening „B” voor bindwerk t.l.v. Gift van de Provincie Noord- Holland	- 7.903.07	honoraria	- 657.—
Abonnementen Review	- 3.677.17	Bureaukosten	- 382.66
Publikatie Fa E. J. Brill	- 766.50	Directe belastingen	- 2.186.34
Reis prof. dr. A. J. C. Rüter (U.S.A.)	- 3.733.63	Raad van Arbeid	- 6.20
Ziekengeld en sociale lasten	- 277.91	Verlichting	- 400.—
Voorschot hr A. Lehning	- 83.—	Watervoorziening	- 15.—
Nadelig saldo 1958	- 248.71	Telefoon	- 200.—
	<hr/>	Meubilair	- 1.496.—
	f 27.319.98	Verwarming	- 204.75
		Diversen	- 54.92
		Reserve voorbereiding publikaties	- 13.297.76
			<hr/>
			f 27.319.98

REKENING B

Saldo	f 14.911.59	Bindwerk	f 7.903.07
Rente	- 38.08	Administratiekosten	- 2.50
	<hr/>	Saldo Gift Provincie Noord- Holland	- 693.36
	f 14.949.67	Saldo rekening B	- 6.350.74
			<hr/>
			f 14.949.67

Toelichting:

Vergelijking van de begroting en de rekening over het jaar 1958 wijst uit, dat zowel de inkomsten als de uitgaven met een belangrijk bedrag de raming te boven zijn gegaan en wel zo, dat de stijging der uitgaven, die *f* 203.294.71 bedragen, die der inkomsten, welke *f* 203.151.37 belopen, met *f* 143.34 overtreft. Het totaal bedrag der subsidies van het Rijk, de gemeente Amsterdam en de vergoeding en subsidie der Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank, die resp. *f* 51.658.—, *f* 60.150.— en *f* 55.500.— bedroegen, bleef *f* 3.842.— beneden de raming, daar het Rijk in plaats van de gevraagde subsidieverhoging ad *f* 5.000.— slechts een verhoging toestond van *f* 1.158.— in totaal, waarin begrepen een bedrag van *f* 658.— als bijdrage in de kosten der huurcompensatie. Hiertegenover stond dat de inkomsten uit publikaties, waaronder de Review, de voorzichtige raming met *f* 1.943.67 overtroffen en dat aan ziekingelden *f* 4.203.38 werd ontvangen. Tot bestrijding van de kosten van speciale projecten, te weten wetenschappelijke onderzoekingen, stonden de Nederlandse Organisatie voor Zuiver-Wetenschappelijk Onderzoek en de Rockefeller Foundation subsidies van resp. *f* 15.382.18 en *f* 9.386.94 toe.

Tot toelichting van de stijging der uitgaven moge het volgende dienen:

a. In dit verslagjaar werd een compensatie in verband met de huurverhoging uitgekeerd, die bij het opstellen der begroting niet kon worden voorzien.

b. Verhoging van de huur van het gebouw.

c. Stijging van vrachtkosten, reis-, verblijf- en representatiekosten, exploitatiekosten, bureaukosten en huishoudelijke uitgaven, ten dele te verklaren uit stijging der prijzen, ten dele uit toegenomen activiteit en gebruik van het Instituut.

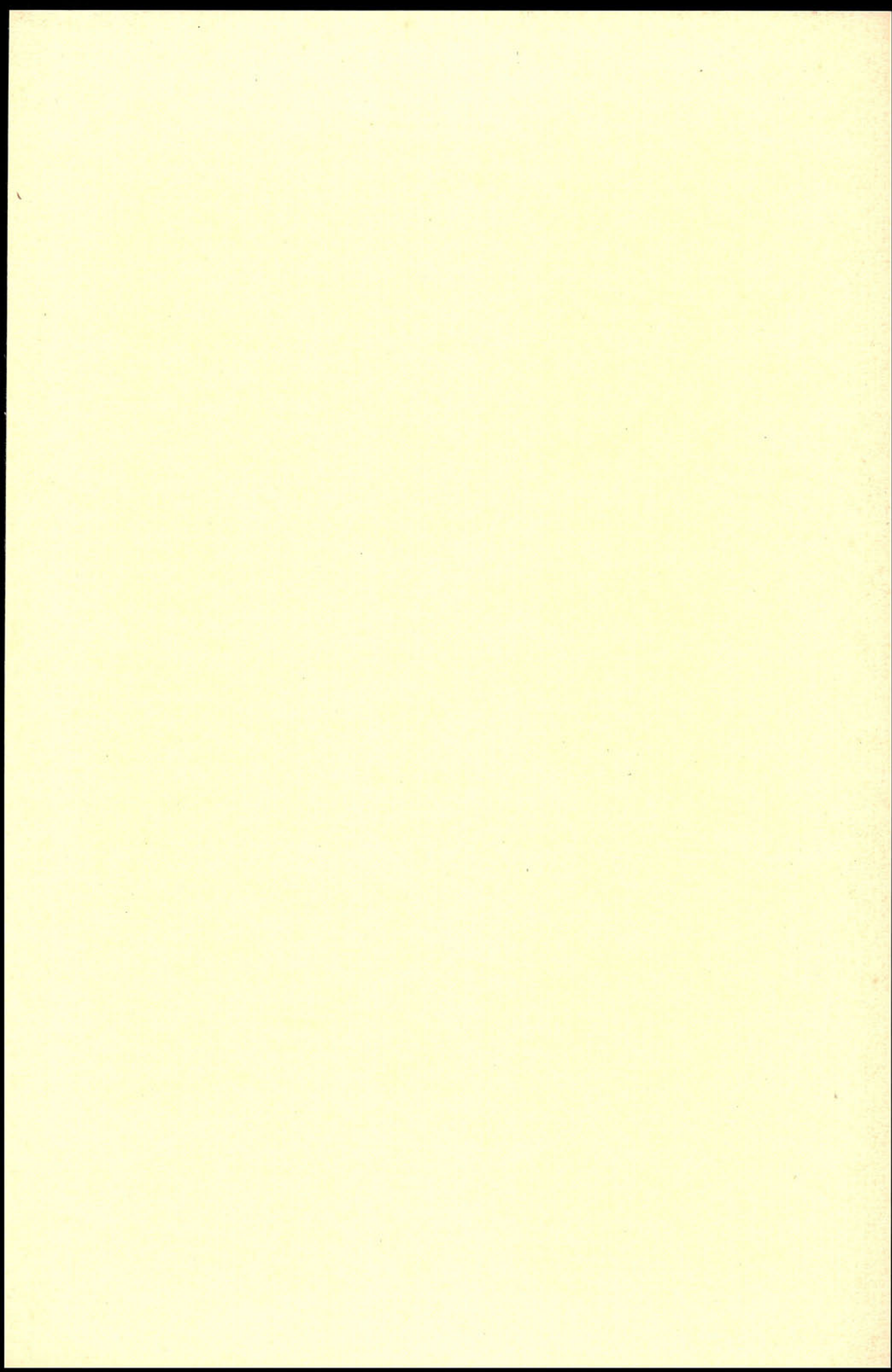
Ten aanzien van de afdeling Salarissen sub IV en de salarissen opgenomen onder de afdeling Publikaties sub VI dient opgemerkt te worden, dat het verloop van personeel tot herhaalde wisseling, vacatures, tijdelijke voorzieningen en voorzieningen onder andere titel heeft geleid. Sterk deed zich dit gevoelen bij het bibliotheekpersoneel in engere zin. De posten bibliotheek-assistente en catalogiseester zijn zo feitelijk verzamelposten geworden en daarom, in tegenstelling tot vorige jaren, ook als zodanig in rekening en begrotingen aange-merkt. Wat de salarissen betreft, komen de gedane uitgaven globaal genomen met de geraamde uitgaven overeen.

In verband met het feit, dat het Rijk de gevraagde verhoging van subsidie slechts ten dele toestond, en in verband met de onzekerheid, of de gemeente Amsterdam en de Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank dit voorbeeld al dan niet zouden volgen, werden de werkzaamheden, waartoe onder de afdeling Internationale Samenwerking sub VII gelden waren uitgetrokken, niet uitgevoerd. Dit leidde tot een besparing van *f* 4.000.—.

Voorgesteld wordt het nadelig saldo over 1957 ad *f* 105.37 te brengen ten laste van de rekening 1958, die sluit met een nadelig saldo ad *f* 248.71.

Bij het opstellen van de begroting voor 1960 is uitgegaan van het beginsel, dat de raming der uitgaven in overeenstemming dient te worden gebracht met de reële behoeften van het Instituut. Allereerst werden daarom gelden uitgetrokken voor een volstrekt noodzakelijke verhoging der salarissen en vervolgens voor de salarissen van enkele functionarissen, die aangesteld dienen te worden in verband met de toeneming der werkzaamheden. Ten slotte werd een aantal posten, die vallen onder de afdelingen Bibliotheek, sub I, Jaarverslag, sub II, Vervoer, sub III, Exploitatie Gebouw, sub VIII, Meubilair, sub IX, en Bureaukosten, sub X, in overeenstemming gebracht met de behoeften, zoals die in 1957 en 1958 ten gevolge van de stijging der prijzen en toegenomen activiteit en gebruik van het Instituut bleken te zijn. De begroting der uitgaven over 1960 sluit daardoor met een bedrag van *f* 250.973.— tegenover *f* 183.150.— over 1959. Bij de raming der baten is uitgegaan van de verwachting, dat de subsidies van het Rijk, de gemeente Amsterdam en de Centrale Arbeiders-Verzekeringsbank gelijk of nagenoeg gelijk zullen zijn aan die over 1959 en een totaal bedrag van *f* 180.688.— zullen belopen en dat de inkomsten uit publikaties zullen stijgen tot *f* 4.000.—. De dekking van het resterende bedrag ad *f* 66.285.— hoopt het Instituut uit andere bron te ontvangen.

Van de rekening B is niet uitgegeven een bedrag van *f* 6.350.74. Zoals in het vorig jaarverslag werd uiteengezet is het gewenst dit bedrag voorshands te reserveren voor het doel, waarvoor de op de rekening B bijgeschreven gelden beschikbaar werden gesteld, namelijk herstel van oorlogsschade. Van de op deze rekening gebrachte gift van de Provincie Noord-Holland, bestemd voor het binden van boeken en het restaureren van documenten, werd een bedrag van *f* 7.903.07 uitgegeven. Het saldo van deze gift bedraagt thans *f* 693.36.

VAN GORCUM - ASSEN